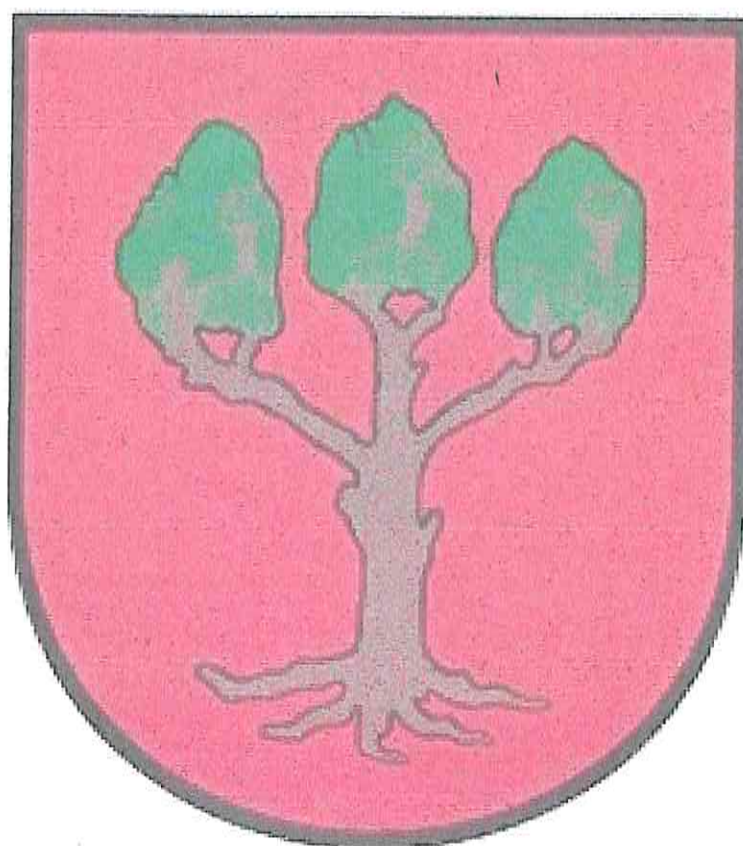

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI

GMINY LUBRANIEC

NA LATA 2020 – 2023

KWIECIEŃ 2020

SPIS TREŚCI:

- I. Wstęp.**
 1. Informacje ogólne o gminie Lubraniec _____ str. 5
 2. Sieć osadnicza gminy Lubraniec _____ str. 9
 3. Ogólna charakterystyka środowiska kulturowo-przyrodniczego Gminy Lubraniec _____ str. 11
 4. Słownik pojęć _____ str. 13
 5. Podstawa prawna i cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami _____ str. 14
 6. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce _____ str. 15

- II. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.**
 1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy _____ str. 18
 2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu zachowania dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy _____ str. 19
 3. Strefy ochrony konserwatorskiej na terenie gminy _____ str. 26
 4. Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków _____ str. 27
 5. Wykaz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków _____ str. 30
 6. Postulaty konserwatorskie dotyczące opieki nad zabytkami nieruchomymi _____ str. 42

- III. Założenia programowe opieki nad zabytkami.**
 1. Szanse i zagrożenia dla środowiska kulturowego _____ str. 44

2. Priorytety Programu _____ str. 45
3. Kierunki Programu (perspektywa wieloletnia) _____ str. 45
4. Zadania programowe na lata 2020-2023 _____ str. 47
5. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami _____ str. 48

IV. Realizacja i źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

1. Realizacja i monitorowanie działania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami _____ str. 49
2. Źródła finansowania Programu określone przez gminę Lubraniec _____ str. 49

Literatura i źródła _____ str. 51

Załączniki _____ str. 53

Załącznik nr 1. Wykaz zabytków znajdujących się na terenie miasta Lubraniec (stan 04.12.19)
– źródło: WUOZ we Włocławku.

Załącznik nr 2. Wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Lubraniec (stan 04.12.19)
– źródło: WUOZ we Włocławku.

Załącznik nr 3. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy i miasta Lubraniec (AZP) – źródło: WUOZ we Włocławku.

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane przez:

Redakcja:

mgr Michał Oleksy

tekst i fotografie:

mgr Ewa Kirsz

Fot. 1. Stylizowane zdjęcie dawnej synagogi w Lubrańcu (fot. Ewa Kirsz)

I. Wstęp.

1. Informacje ogólne o gminie Lubraniec.

Geograficznie gmina Lubraniec położona jest na terenie Wysoczyzny Kujawskiej, na jej dwóch pojezierzach: Pojezierzu Wielkopolskim oraz Pojezierzu Kujawskim. Teren urozmaicony jest licznymi pagórkami moreny czołowej, jeziorami oraz licznymi ciekami wodnymi, z których najważniejszą jest rzeka Zgłowiączka, gdzie występują terasy kemowe, sięgające kilku metrów wysokości. Sieć hydrofoniczną gminy stanowi w przeważającej części rzeka Zgłowiączka wraz z dopływami – Chodeczką i Lubieńką, kanałem Bachorze. Sama Zgłowiączka jest lewobrzeżnym dopływem Wisły, zasilają opady, natomiast zlewniami są obszary rolnicze, tereny zurbanizowane oraz kompleksy leśne.

Administracyjnie gmina Lubraniec leży w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie włocławskim. Należąc do typu gmin miejsko-wiejskich, gmina Lubraniec jest jedną ze 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego i jedną z 5 gmin w powiecie ziemskim włocławskim o statusie miejsko-wiejskim. W najbliższym sąsiedztwie gminy znajdują się (alfabetycznie): gmina Boniewo, gmina Brześć Kujawski, gmina Chocień, gmina Izbica Kujawska, gmina Osiećciny, gmina Topólka oraz gmina Włocławek.

Gmina zajmuje powierzchnię 148,18 km² z czego powierzchnia samego miasta Lubraniec wynosi 1,97 km². Gminę zamieszkuje 9 590 osób, z czego 3 001 to mieszkańcy Lubrańca (źródło: <http://www.bip.lubraniec.pl/?cid=8>, dane z dnia 31.12.2019). Ze względu na powyższe wartości, w strukturze województwa kujawsko-pomorskiego gmina Lubraniec należy do większych gmin województwa. Składa się ona z 50 miejscowości, wśród których wyróżniają się 33 sołectwa: Annowo, Bielawy, Biernatki, Bodzanowo, Czajno, Dąbie Kujawskie, Dęby Janiszewskie, Dobierzyn, Gołębin Parcele, Gołębin Wieś, Janiszewo, Kazanie, Kłobia, Koniec, Kolonia Piaski, Krowice, Lubraniec Parcele, Lubrańczyk, Milżyn, Milżynek, Ossowo, Rabinowo, Redecz Kalny, Redecz Wielki, Sarnowo, Siemnówek, Skaszyn, Smogorzewo, Sułkowo, Świątniki, Wiktorowo, Wola Sosnowa, Żydowo oraz Miasto Lubraniec. Sołectwa te obejmują w sumie 50 miejscowości i miasto.

Gmina leży na glinach zwałowych, a torfy, piaski i muły rzeczne znajdują się jedynie w dolinach rzek. Gleby tego obszaru powstały w większości z piasków gliniastych i słabogliniastych.

tradycyjną potrawę z tych stron i jednocześnie lokalny przysmak. Pierwsze takie wydarzenie odbyło się 13 września 2015 w ramach corocznie obchodzonych dożynek.

Herb Lubrańca przedstawia na czerwonym polu drzewo – sosnę z trzema zielonymi koronami, pniem oraz pięcioma brązowymi korzeniami. Herb jest nawiązaniem do szlacheckiego herbu Godziemba, którym posługiwali się dawni właściciele miasta – rodzina Lubrańskich. Barwy flagi gminy wynikają z barw herbu i są to: zieleń, brąz i czerwień. Flaga składa się z trzech poziomych pasów, które odpowiadają poszczególnym barwom. W lewej górnej części flagi – na zielonym obszarze umieszczono herb gminy (źródło: [www.bip.lubraniec.pl/ bip_download.php?id=4947](http://www.bip.lubraniec.pl/bip_download.php?id=4947)). Każdego dnia, w południe, z kuranta Urzędu Miejskiego rozbrzmiewa hejnał Lubrańca (na mocy Uchwały XL/290/2006 z dnia 29 maja 2006 r.). Jego melodię opracował Zbigniew Wojciechowski, a sam hejnał oparty jest na kanwie piosenki o Lubrańcu pt.: „Miasteczko”, autorstwa Jerzego Kazimierza Śmiałka, nieżyjącego już mieszkańca tego miasta. Codziennie odtwarzane jest nagranie wykonania tej melodii solo na trąbce przez Zbigniewa Drążka.

„Spośród wielu miasteczek tego regionu
Tylko o jednym śpiewać dziś właśnie chcę
W nim spędziłem dzieciństwo swe i młodość
Z nim też wiąże wszystkie nadzieje swe

Miasteczko kochane, tak mało w Polsce znane
Miasteczko, o którym nie śpiewał nikt
Za miastem zboża się złocą
I w stawach żaby rechocą
I trawa tu pachnie i szumi las

Mijały wieki i wiele się tu zmieniło
Lud ciężką pracą wykuwał dole swą
Wody Zgłowiączki leniwie do Wisły płynęły
Lecz nikt nie słyszał o miasteczku tym

Miasteczko...

Śpiewam o swoim miasteczku, bo jestem dumny
Że właśnie takiego drugiego nie ma już nikt
Życie w nim płynie teraz coraz przyjemniej
A małym miasteczkiem tym Lubraniec jest.”

Źródło: http://lubraniec.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=106

2. Sieć osadnicza gminy Lubraniec.

Pod względem archeologicznym teren gminy Lubraniec jest bardzo interesujący. Należy bowiem do najintensywniej zasiedlanych w pradziejach terenów Ziemi Kujawskiej. Biorąc pod uwagę czynniki takie jak: ilość punktów osadniczych, położenie i ich skupiska, na terenie gminy wyróżnić można 3 strefy osadnicze: obszar doliny rzeki Zgłowiączki, obszar doliny rzeki Lubienki oraz okolice Dąbia Kujawskiego i Bodzanowa.

W pierwszej strefie osadniczej, przebiegającej wzdłuż Zgłowiączki na całym jej odcinku, odnaleziono ślady kultur neolitycznych: pucharów lejkowatych (KPL) i amfor kulistych (KAK) w okolicach Janiszewa, Dębów Janiszewskich, Milżyna, Sarnowa i w okolicy Sułkowa. W Sarnowie znajduje się rezerwat archeologiczny z dziewięcioma zrekonstruowanymi grobami megalitycznymi, zwanymi kujawskimi sprzed ok. 5 tys. lat, gdzie chowani byli przedstawiciele wspomnianych kultur. Ta część doliny rzeki została najliczniej zasiedlona w okresie rzymskim, jak również w okresie wczesnego średniowiecza i późnego średniowiecza, o czym świadczy kompleks stanowisk we wsi Zgłowiączka i jej okolicy w (Sułkowie i Janiszewie) oraz grodziska w Sułkowie i Zgłowiączce.

W strefie drugiej najbardziej interesujące jest osadnictwo z okresu rzymskiego, występujące w okolicach Biernatek, Kłobi, Nowej Kłobi oraz wczesnego średniowiecza i średniowiecza skupione w poprzednio wymienionych miejscowościach i ponadto w Ossowie.

W trzeciej strefie osadnictwa, skupionej wokół Dąbia Kuj. i Bodzanowa warte wspomnienia są ślady osadnictwa z epoki neolitu, KPL, i KAK.

W sumie na terenie gminy zaewidencjonowanych zostało 393 stanowisk, z których 104 stanowi dużą i średnią wartość poznawczą.

Współczesna sieć osadnicza prezentuje się następująco:

Miasto: Lubraniec

Wsie:

1. Agnieszkowo
2. Annowo
3. Bielawy
4. Biernatki
5. Bodzanowo

6. Borek
7. Czajno
8. Dąbie Kujawskie
9. Dąbie Poduchowne
10. Dęby Janiszewskie
11. Dobierzyn
12. Florianowo
13. Gołębin
14. Gołębin - Parcele
15. Janiszewo
16. Kazanie
17. Kłobia
18. Kłobia Nowa
19. Kolonia Łódź
20. Kolonia Piaski
21. Koniec
22. Korzeszynek
23. Krowice
24. Lubraniec-Parcele
25. Lubrańczyk
26. Miłżyn
27. Miłzynek
28. Ossowo
29. Rabinowo
30. Redecz Kalny
31. Redecz Wielki-Parcele
32. Redecz Wielki-Wieś
33. Sarnowo
34. Sawilno
35. Siarczyce
36. Siemnowo
37. Siemnowek

- 38. Skaszyn
- 39. Smogorzewo
- 40. Stok
- 41. Sułkowo
- 42. Świątniki
- 43. Turowo
- 44. Wiktorowo
- 45. Wola Sosnowa
- 46. Zgłowiączka
- 47. Żydowo

Kolonie:

- 1. Józefowo

Osady:

- 1. Marysin

(źródło: <http://wykaz.iwai.pl/g0418125.html>)

3. Ogólna charakterystyka środowiska kulturowo-przyrodniczego gminy Lubraniec.

Gmina Lubraniec leży na terenie historycznych Kujaw. Od najdawniejszych czasów tereny te były zamieszkiwane przez ludność różnych kultur. Wymienić należy okresy wzmożonej działalności człowieka od kultury łużyckiej, poprzez okres wpływów rzymskich, osadnictwo wczesnośredniowieczne, na późnym średniowieczu i czasach nowożytnych kończąc. Od średniowiecza miasto było ośrodkiem parafii pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela, która po raz pierwszy została wymieniona w wykazach z lat 1325 – 1327. Na rozwój miasta wpłynęło niewątpliwie jego korzystne położenie – przy trakcie prowadzącym z Kowala do Wielkopolski. Nie bez znaczenia pozostawał fakt bliskości rzeki Zgłowiączki, która w średniowieczu była rzeką żeglowną. Na Kujawach łączyła się z Jeziorem Mielnieńskim, a w okolicach Wieńca, poprzez Bachorzę łączyła się ze szlakiem żeglugowym: Warta – Gopło – Noteć. Średniowieczny Lubraniec był również gniazdem rodowym Godziembitów, wśród których w wieku XV linia z Lubrańca zaczęła odgrywać czołową rolę. Szczególnie zasłużeni dla podniesienia znaczenia rodziny, jak i gniazdowej miejscowości mieli potomkowie dziedzica

Lubrańca – Mikołaja (wzmiankowanego w 1398 roku) i jego żony Helszki z Oporowa. Piastowali oni zaszczytne stanowiska, zarówno świeckie, jak i kościelne. To również dzięki nim w 1509 roku został wydany monarszy przywilej na lokację miasta w Lubrańcu przez Zygmunta I Starego. Zasługi rodu mają swoje odzwierciedlenie we współczesnym herbie Lubrańca, w którym od XVI wieku głównym motywem ikonograficznym pozostaje godło rycerskiego herbu Godziemba.

W 1559 roku dobra lubranieckie zostały przejęte przez syna ostatniego ordynata, a po jego bezpotomnej śmierci – stały się własnością najpierw Chlewickich, później (w latach 40. XVII wieku) Szczawińskich, którzy dobra lubranieckie utracili. Wiek XVII nie należał do szczęśliwych dla Lubrańca – ze względu na postępującą pauperyzację miast, spowodowaną przez wojny i kryzys monetarny (II połowa XVI wieku). Prawdziwą jednak katastrofą dla miasta była najazd Szwedów w 1655 roku, którzy ograbili i spalili większość domostw. Z 47 zamieszkanym przed wojną domostw, w 1662 roku zostało się jedynie 15.

Dobra lubranieckie przetrwały okresy wojennej zawieruchy i kilkukrotnych prób podziału, a ich właściciele do końca XVII wieku stanowili elitę majątkową i społeczną Kujaw. Kolejnym właścicielem dóbr został w 1690 roku Zygmunt Dąbski, uczestnik wypraw Jana Sobieskiego przeciw Turkom i Tatarom. Miasto zaczęło rozkwitać. Najprawdopodobniej to nowy właściciel sprowadził do miasta Żydów, dla których rozpoczął budowę synagogi (wzmianka o niej pochodzi z 1691 roku). Kolejni właściciele – z rodziny Dąbskich - również kładli nacisk na rozwój gminy żydowskiej, a co za tym idzie – Lubrańca jako ważnego ośrodka handlowego na trasie wielkim warszawskim.

W styczniu 1793 roku Lubraniec znalazł się pod zaborem pruskim. Miasto liczyło wtedy ok. 1000 mieszkańców, a pozycja gospodarcza była ustabilizowana gospodarczo. Jednak trudna sytuacja polityczna i gospodarcza w okresie Księstwa Warszawskiego spowodowała zadłużenie dóbr. W 1815 roku Lubraniec wraz z powiatem brzeskim znalazł się w granicach Królestwa Polskiego. W 1827 roku w drodze licytacji dobra lubranieckie nabył Augustyn Józef Ludwik Słubicki, który doprowadził do ich rozkwitu. Po jego śmierci majątkiem zarządzała wdowa – Łucja ze Zboińskich, a później – przez córkę Joannę Słubickich Mniewską. Majątek uległ ponownemu zadłużeniu, a samo miasto na mocy ukazu z 1866 roku o zniesieniu stosunków dominalnych w miastach Królestwa Polskiego zostało uwłaszczone, a następnie pozbawione praw miejskich i zamienione w osadę. Kolejni właściciele dóbr to: Elżbieta z Dembowski Piwnicka i rodzina Grodzickich, z których pochodził ostatni właściciel

pałacu w Lubrańcu – Stanisław Grodzicki. W 1939 roku Lubraniec znalazł się bowiem na terenach włączonych do Rzeszy Niemieckiej, a zimą 1940 roku Grodziccy zostali wypędzeni do Generalnej Guberni. Po reformie rolnej w 1945 roku Grodziccy utracili dobra na rzecz Skarbu Państwa (Bokota, Nowakowski, 2000, str. 8-21).

W mieście jak i na terenie gminy zachowało się wiele zabytków, głównie budowle architektury sakralnej oraz dawne rezydencje dworskie. W Lubrańcu najważniejsze z nich to: dawna synagoga w stylu barokowym z I połowy XIX wieku, neogotycki kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej z początku XX wieku, cmentarz parafialny z kaplicą św. Anny z 1834 roku i zabytkowymi nagrobkami, budynek Domu Ludowego z 1930 roku, zespół pałacowo-parkowy z pałacem zbudowanym po 1827 roku i parkiem krajobrazowym oraz budynek Liceum Ogólnokształcącego z lat 20. XX wieku.

Najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy w pozostałych miejscowościach to m. in.: drewniany kościół p.w. Św. Trójcy z XVIII wieku w Dąbiu Kujawskim, zespół dworsko-parkowy w Kazaniu z dworkiem z 1918 roku, kościół p.w. św. Wojciecha z końca XIX wieku, dwór i młyn wodny w Ossowie, dwór murowany z czworakiem i budynkiem mieszkalnym z 2 poł XIX wieku w Redczu Kalnym, rezerwat archeologiczny grobowców kujawskich sprzed ok. 3500 lat p.n.e. w Sarnowie, dwór murowany z końca XIX wieku w Sułkowie oraz dwór murowany z końca XIX wieku z zespołem folwarcznym w Żydowie (źródło: [Narodowy Instytut Dziedzictwa](#): Rejestr zabytków nieruchomości – województwo kujawsko-pomorskie (pol.). 30 czerwca 2015. [dostęp 06.09.2015])

Gmina Lubraniec może pochwalić się wieloma pomnikami przyrody w:
Lubrańcu - lipa drobnolistna, na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego,
Ossowie – dwa pomnikowe dęby o wysokości 23 metry i obwodzie 412 cm.,
Redczu Kalnym – dąb szypułkowy, odmiana stożkowa włoska o wysokości 20 metrów i obwodzie 356 cm., znajdujący się w parku krajobrazowym,
Dąbiu – pomnikowa lipa o wysokości 25 metrów i obwodzie 350 cm.

4. Słownik pojęć.

Ileokroć w niniejszym programie jest mowa o:

1. Gminie – rozumie się przez to Gminę Lubraniec.
2. Programie – mowa o Gminnym Programie Opieki nad zabytkami Gminy Lubraniec na lata 2020-2023.

3. Ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. z dnia 06.02.2020, Dz.U. z 2020 r. poz. 282),
4. Konserwatorze (WKZ) – rozumie się przez to Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku.
5. Rejestrze – rozumie się Rejestr zabytków województwa Kujawsko-Pomorskiego.
6. Planie – mowa o miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

5. Podstawa prawna i cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Cele i priorytety, jakie są wyznaczone w Programie wynikają nie tylko z wymagań ustawowych, ale także podporządkowane są głównemu celowi działań samorządu, czyli osiągnięciu zrównoważonego rozwoju gminy. Ów rozwój prowadzić ma do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Wdrożenie programu wynika z kolei z ustawowych obowiązków władz samorządowych z zakresu kultury i ochrony zabytków, w myśl zapisów ustawy z dnia 17 września 2015 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515). Mówią one, że ochrona zabytków i opieka nad zabytkami jako jedno z zadań własnych gminy, stanowi jeden z elementów „zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty”.

Drugim aktem prawnym, w oparciu o który przygotowany jest Program jest art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. z dnia 06.02.2020, Dz.U. z 2020 r. poz. 282). Artykuł ten stanowi, że obowiązkiem burmistrza jest konieczność sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami. Program ten – po uprzednim uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków – zostaje przyjęty przez radę gminy i ogłoszony w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Obowiązkiem burmistrza jest również sporządzanie co 2 lata sprawozdania z realizacji założeń programowych i jego przedstawiania na radzie gminy.

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. z dnia 06.02.2020, Dz.U. z 2020 r. poz. 282), celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest w szczególności:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Akty prawa dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego:

- a) ogólnoświatowe: konwencja UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, ustanowiona w 1972 r. w Paryżu - wyróżniająca obszary i obiekty mające „najwyższą powszechną wartość” poprzez wpisanie na „Listę Dziedzictwa Światowego UNESCO” (podpisana przez Polskę w 1976 r.).
- b) Unii Europejskiej: Traktat z Maastricht podpisany w 1992 r., Rozporządzenie Rady EWG z dnia 9 grudnia 1992 w sprawie wywozu dóbr kultury, Dyrektywa Rady EWG z dnia 15 marca 1993 w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium Państwa Członkowskiego oraz Program Kultura 2000.
- c) krajowe: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku, która stanowi, że ochrona zabytków należy do konstytucyjnych obowiązków zarówno państwa, jak i każdego obywatela; Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. z dnia 06.02.2020, Dz.U. z 2020 r. poz. 282), która jako główny akt prawny regulujący zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce, uwzględnia podział na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami.

Art. 3. ustawy wyjaśnia pojęcia, a do niniejszego opracowania najważniejsze z nich są:

- zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość

historyczną, artystyczną lub naukową; gdzie zabytek nieruchomy to nieruchomości, jej część lub zespół nieruchomości, a zabytek ruchomy – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;

- zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;

- historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

- historyczny zespół budowlany – powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na swoją formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;

- krajobraz kulturowy – przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Art. 4. Ustawy stanowi, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu kontrolę stanu i przeznaczenia zabytków oraz podejmowanie prawne i finansowe czynności sprzyjających utrzymaniu dobrostanu zabytków; art. 5 mówi, że opiekę nad zabytkiem sprasowują właściciele lub posiadacze zabytków, którzy zostali zobligowani do dbałości o obiekty i obszary zabytkowe poprzez ich właściwe wykorzystywanie, zabezpieczanie, a także ich popularyzację; art. 6 stanowi, że ochronie i opiece podlegają: zabytki nieruchome będące w szczególności krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, obiektami techniki, zabytki ruchome będące, np. dziełami sztuki i pamiątkami historycznymi, zabytki archeologiczne, jak również podlegające ochronie nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy danego miejsca; art. 7 określa cztery prawne formy ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania

przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego; art. 16 ust. 1 mówi o możliwości utworzenia parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania charakterystycznych dla miejscowej tradycji budowlanej obiektami na podstawie uchwały rady gminy (po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków); art. 17 stanowi o możliwości ustanowienia ograniczeń na terenie parku kulturowego w sprawach dotyczących działalności w nich prowadzonych, która nie służy dobrostanowi chronionych prawem obiektów; art. 18 wskazuje konieczność uwzględnienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategii, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; art. 19 mówi, że we wspomnianych dokumentach w szczególności należy uwzględnić ochronę zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru, ich otoczenia, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych; nakłada na gminy obowiązek włączenia ustaleń gminnego programu opieki nad zabytkami do wspomnianego studium i planu; art. 20 mówi, iż wszelkie projekty i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić z wojewódzkim konserwatorem zabytków; art. 21 stanowi, że podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami dla gmin jest ewidencja zabytków, a art. 22 nakłada na burmistrza obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu danej gminy; art. 89 precyzuje organy ochrony zabytków, czyli Generalny Konserwator Zabytków, działający w imieniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, jak i wojewódzki konserwator zabytków wykonujący zadania i kompetencje w tym zakresie – wojewody.

Inne akty powiązane traktujące o ochronie i opiece nad zabytkami.

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. z dnia 06.02.2020 r, Dz.U. z 2020 r., poz 293),
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t. j. z dnia 21.05.2019 r, Dz.U. z 2019 r., poz. 1186),
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t. j. z dnia 19.07.2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 1396),

4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. z dnia 22.11.2019 r., Dz.U. z 2020 r., poz. 55),
5. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. z dnia 22.11.2019 r, Dz. U. z 2020 r. poz 65),
6. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. z dnia 09.01.2020 r., Dz.U. z 2020, poz. 194),
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. z dnia 15.03.2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 688).
8. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. z dnia 12.04.2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 917), określająca m. in. szczegółowo zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach.
9. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j. z dnia 11.06.2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 1479).
10. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. z dnia 13.12.2019 r., Dz.U. z 2020 r., poz. 164), której przepisy regulują m. in. ochronę materiałów archiwalnych.

II. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

a) statut gminy

Statut Gminy Lubraniec, uchwalony został uchwałą nr XXXV/344/2018 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 27 marca 2018 r. Powiązania statutu z Programem: w zakresie uchwalenia Programu, uchwalania budżetu (środków na ochronę zabytków) na kolejne lata oraz zasad dostępu do Programu przez obywateli.

b) strategia rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Lubraniec na lata 2016-2026 uchwalona została uchwałą nr XXV/152/2017 z dnia 27 lutego 2017 roku. Powiązanie Strategii Rozwoju z Programem w działach:

Analiza SWOT:

- mocne strony – tab. 33, dobrze rozwinięta oferta kulturalna, duża liczba zabytków architektonicznych (s.63)
 - szanse – tab. 33, atrakcyjne położenie geograficzne Gminy, wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców Gminy (s. 63)
- Tab. 34, Czynniki atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej i turystycznej (s. 64).

Czynniki konkurencyjności turystycznej:

- walory środowiskowe (tereny o atrakcyjnym środowisku przyrodniczym, urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni, obszary chronione i formy ochrony przyrody),
- obiekty kultury materialnej i duchowej (tj. zabytki).

c) plan zagospodarowania przestrzennego

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubraniec

Powiązania Programu ze Studium Uwarunkowań w zakresie :

- stan zagrożenia środowiska kulturowego (s. 67).
- obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków (s. 107).

2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu zachowania dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

a) miasto Lubraniec:

W Lubrańcu na uwagę zasługują następujące zabytki: dawna synagoga żydowska z I połowy XIX w, wybudowana w stylu barokowym; neogotycki kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej z początku XX wieku, wraz z budynkiem plebani z ok. 1901 r., będący wcześniej klasztorem kanoników regularnych; cmentarz parafialny z kaplicą Św. Anny z 1834 r. wraz z zespołem zabytkowych nagrobków; budynek Domu Ludowego z 1930 r. oraz zespół pałacowo – parkowy, w skład którego wchodzi: pałac murowany zbudowany po roku 1827 r. wraz z oficyną przypałacową pochodzącą z XIX w. oraz park krajobrazowy z początku XIX wieku. Ciekawy architektonicznie jest też budynek Liceum Ogólnokształcącego wybudowany w latach 1924 – 1926.

Stan części obiektów opisany jest w kolejnych punktach. Pozostałe zachowane są w różnych stanach w zależności od właściciela czy użytkownika obiektu. Przy ewentualnych remontach i adaptacjach należy pamiętać o zachowaniu wystroju elewacji, w celu zachowania oryginalności zabytku.

b) kościoły:

- katolickie:

W Dąbiu Kujawskim znajduje się drewniany kościół p.w. Św. Trójcy, zbudowany w latach 1789 – 1790; kościół wzmiankowany już w 1136 r. W niedużej odległości wybudowano nowy kościół, przez co zabytek przestał pełnić funkcję sakralną. Niestety, nie prowadzone są żadne prace mające na celu restaurację obiektu, który obecnie grozi zawaleniem.

W Kłobii godnym uwagi jest kościół p.w. Św. Wojciecha, powstały w latach 1883 – 1888, wyremontowany w 1972r., otoczony ogrodzeniem murywanym – stalowym z drugiej połowy XIX w.

c) zespoły dworsko-parkowe i pałacowo-parkowe:

W gminie Lubraniec znajduje się wiele zespołów dworsko – parkowych i pałacowo – parkowych. W Dąbiu znajduje się zespół dworski w którym zlokalizowany był unikalny dworek o zabudowie alkierzowej z połowy XIX w, zdewastowany w latach 80 XX wieku. Do dnia dzisiejszego zachowała się oficyna i park krajobrazowy z przełomu XVIII i XIX w. Z kolei w miejscowości Kazanie na uwagę zasługuje zespół dworsko – parkowy obejmujący murywany dwór wraz z ruiną oficyny z 1918 r., oraz wybudowane ok. 1900 r.: dom rządcy murywany oraz park krajobrazowy z drugiej połowy XIX w. z drzewostanem w stanie dobrym.

W Kłobii znajduje się zespół parkowo – dworski z dworem murywanym z 1920 roku.

W Ossowie znajduje się dwór murywany z końca XVIII w. oraz park krajobrazowy podlegający prawnej ochronie. Redecz Kalny posiada z kolei dwór murywany z czworakiem i budynkiem mieszkalnym, pochodzące z 2 poł. XIX wieku, oraz park krajobrazowy z XIX w, w którym występuje dąb szypułkowy będący pomnikiem przyrody. W Sułkowie znajduje się kolejny zespół dworsko-parkowy, w którego skład wchodzi: dwór murywany z ok. 1890 r. z parkiem krajobrazowym z końca XIX w.

W Turowie istnieje zespół dworsko-parkowy, z zachowanym dworem z 1920 roku, budynkiem folwarcznym, stodołą oraz z resztką drzewostanu.

W Żydowie znajduje się zespół dworsko-parkowy składający się z dworu murowanego z końca XIX w. z zespołem folwarcznym złożonym z budynków gospodarczych: czworaka, spichrza, chlewni, obory, lodowni. Zachował się również park krajobrazowy.

Parki są w większości pozbawione dużej liczby dawnego drzewostanu. Brak opieki i zaniechanie nowych nasadzeń spowodował zupełny zanik niektórych z nich.

d) stanowiska archeologiczne:

Na terenie gminy znajdują się 427 stanowiska archeologiczne, zlokalizowane w ramach programu Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Pełny ich wykaz znajduje się w załączniku nr 1 do Programu (na końcu opracowania).

Z najważniejszych obiektów archeologicznych wymienić można grobowce megalityczne w Sarnowie oraz trzy grodziska średniowieczne, w miejscowościach Sułkowo, Turowo i Zgłowiączka. Formą ochrony tych stanowisk są wpisy do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego i gminnej ewidencji zabytków. Stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru zachowane są w stanie dobrym, bez wyraźnych zagrożeń, także inwestycyjnych. Ponadto w Zgłowiączce grodzisko wchodzi w skład średniowiecznego zespołu osadniczego.

Fot. 2. Grodzisko średniowieczne w Zgłowiączce (fot. Ewa Kirsz)

Sarnowo – unikatowe megality

W Sarnowie znajduje się rezerwat archeologiczny, gdzie dokonano odkrycia prehistorycznego cmentarzyska kurhanów zwanych grobowcami kujawskimi. Należy ono do jednych z najstarszych i najbardziej okazałych odkryć. Grobowce powstały ok. 3500 lat p.n.e. i były dziełem ludności kultury pucharów lejkowatych, która włączyła się w megalityczny prąd kulturowy, obejmujący prawie całą Europę. W lesie między wsiami Czamaninek i Wola Sosnowa ocalało 9 grobowców megalitycznych. Sześć z nich tworzy dwie grupy oddalone od siebie o 20 m. Na uboczu usytuowane są trzy pozostałe – ten najbardziej reprezentacyjny i dwa mniejsze.

Grobowce mierzą od 30 m do 83 m długości, przy szerokości czoła od 10 – 12 m. Grobowce swym kształtem przypominają trójkąty z wydłużonymi szczytami. Niegdyś zapewne wyższe, dziś wznoszą się nie na więcej niż 2 m.

Do rezerwatu prowadzi leśna droga, przy której znajduje się parking i wiata, a od niej biegnie dobrze opisana ścieżka archeologiczna prowadząca do dziewięciu grobowców. Zespół grobowców w Sarnowie w 1968 roku został wpisany do rejestru zabytków pod nazwą: neolityczne kujawskie grobowce kujawskie.

W celu ochrony tak wartościowego kompleksu zabytków Rada Miejska w Lubrańcu na mocy Uchwały nr XL/324/2010 z dnia 22 października 2010 roku postanowiła o utworzeniu „Parku Kulturowego Sarnowo” (D. Sukniewicz, A. Myrta, 2010).

e) cmentarze:

- katolickie parafialne:

Dąbie Kujawskie – cmentarz rzymsko-katolicki z początku XIX w.

Kłobia - cmentarz rzymsko – katolicki z XIX w. z zespołem zabytkowych nagrobków.

Lubraniec

Zgłowiączka

Pierwotnie cmentarze zlokalizowane były w najbliższym otoczeniu kościoła (tzw. przykościelne). Innym typem cmentarzy są cmentarze parafialne zlokalizowane poza miejscowością.

- ewangelickie:

Na terenie gminy znajdują się także cmentarze ewangelickie, położone w miejscowościach: Siarczyce, Sarnowo, Lubraniec, etc.

Fot. 3. Płyta nagrobna na cmentarzu ewangelickim w Sarnowie (fot. Ewa Kirsz).

- żydowski (kirkut):

W Lubrańcu, teren dawnego cmentarza żydowskiego znajduje się na znacznym wzniesieniu, z daleka widocznym dzięki kilku znacznym rozmiarów sosnom. Inicjatywą społeczną z odnajdywanych w różnych okolicznościach macew wzniesiono lapidarium ku pamięci dawnych mieszkańców tego miasta. Z pewnością jest to unikatowa, warta zobaczenia i kontemplacji kompozycja.

- wojenne:

Gołębin Parcele – cmentarz ofiar I-szej wojny światowej.

f) zabytki techniki:

Osowo - młyn wodny, ob. elektryczny, drewn., ok. 1900.

g) budynki mieszkalne i gospodarcze:

Zlokalizowane są na terenie całej gminy, budynki o dzisiejszej funkcji mieszkalnej i gospodarczej (dawniej szkoły, poczty, budynki mieszkalne i gospodarcze). Obiekty te zachowane są w różnych stanach w zależności od użytkownika/właściciela obiektu.

h) kapliczki:

Annowo – figura przydrożna Matki Boskiej 1932 r.

Dąbie Kujawskie – figura Matki Boskiej po 1920 r., figura Chrystusa Króla – po 1920 r.(obie figury znajdują się przy kościele); figura przydrożna Chrystusa Pana;

Kłobia – figura przykościelna Matki Boskiej – po 1920 r.

Lubraniec – figura przydrożna (Aleja Lipowa/Wojska Polskiego) – pocz. XX w.

Miłżynek – kapliczka przydrożna z figurką MB 1941 r.

Redecz Kalny – figura przydrożna MB – lata 20. XX wieku.

Siarczyce – kapliczka przydrożna na dębie ok. 1900 r.

Siemnowek – kapliczka murowana przydrożna ok. 1900 r.

Smogorzewo – kapliczka przydrożna murowana z figurą św. Józefa z Dzieciątkiem po 1920 r.

Turowo – kapliczka przydrożna kon. XIX w.

Zgłowiączka – figura przydrożna Matki Bożej 1938 r.

Żydowo – figura przydrożna św. Józefa z Dzieciątkiem 1937; figurka przydrożna Chrystusa – lata 30. 1920.

i) pomniki:

Na uwagę zasługuje pomnik Tadeusza Kościuszki stojący przy skrzyżowaniu dróg w Zgłowiączce, ufundowany w większości z zasobów Jadwigi i Stefana Borzymów w 1917 r. Pomnik został zniszczony w czasie II wojny światowej, odbudowany przez lokalną społeczność w 2001 roku.

Fot. 4. Pomnik Tadeusza Kościuszki (fot. Ewa Kirsz).

Fot. 5. Pomnik Tadeusza Kościuszki – tablica na cokole (fot. Ewa Kirsz).

3. Strefy ochrony konserwatorskiej na terenie gminy.

a) Strefa „A” pełnej ochrony konserwatorskiej – obejmująca zespoły i obiekty:

- kościół parafialny pw. św. Trójcy w miejscowości Dąbie Kujawskie
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Dąbie
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Kazanie
- kościół parafialny pw. św. Wojciecha w miejscowości Kłobia
- cmentarz parafialny w miejscowości Kłobia
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Kłobia
- kościół parafialny pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Lubrańcu
- cmentarz parafialny w Lubrańcu
- bożnica w Lubrańcu
- zespół pałacowo-parkowy w Lubrańcu
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Ossowo
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Redecz Kalny
- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Sułkowo
- kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w miejscowości Zgłowiączka
- zespół pałacowo-parkowy w miejscowości Żydowo

b) Strefa „B” ochrony konserwatorskiej – obejmująca zespoły i obiekty:

- zespół urbanistyczny miasta Lubraniec

c) Strefa „AW” ścisłej ochrony archeologicznej:

- neolityczne kujawskie grobowce megalityczne w miejscowości Sarnowo
- grodzisko w miejscowości Sułkowo
- grodzisko w miejscowości Turowo
- grodzisko w miejscowości Zgłowiączka

d) Strefa „W” ochrony archeologicznej:

Obejmuje stanowiska i zespoły stanowisk archeologicznych, znajdujące się głównie wzdłuż cieków wodnych rzek i jezior w sołectwach: Bodzanowo,

Biernatki, Dąbie Kujawskie, Kłobia, Ossowo, Janiszewo, Milżyn, Sarnowo, Sułkowo, Zgłowiączka.

4. Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków.

Dąbie

- zespół dworsko-parkowy, nr rej.: A/1332 z 10.12.1985,
- oficyna dworska - ruina, mur., ok. 1900, remont.,
- park krajobrazowy, XVIII, przekomponowany XIX w.

Dąbie Kujawskie

- kościół parafialny p.w. Św. Trójcy, drewniany, 1789 – 1790, restaur. 1909, remont. 1975 i 1979, nr rej.: A/429 z 15.11. 1982,

Kazanie

- zespół parkowo-dworski, nr rej.: A/1313 z 26.07.1984,
- dwór, mur., po 1918, proj. Antoni Aleksander Jawornicki, remont. 1938,
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w., powiększony l. 20. XX w.,
- budynki gospodarcze – stajnia.

Kłobia

- kościół parafialny p.w. św. Wojciecha, mur., 1883 – 1888, remont. 1972 – 1974,
- mur ogrodzeniowy z bramą,
- starodrzew wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 59.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/490 z dnia 29.08.1996.

- cmentarz parafialny rzym.-kat.,
- mur ogrodzeniowy z bramą,

- starodrzew.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/661 z dnia 02.07.1996.

- zespół parkowo –dworski:

- dworek, mur., ok. 1920, remont. 1981,

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/1237 z dnia 26.07.1984.

Lubraniec – miasto

Układ urbanistyczny, XVI i XIX w.

- kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej, mur. 1905 – 1906, proj. Tomasz Pajzderski, remont. 1970 – 1971,

- mur ogrodzeniowy z bramą wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 505.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/471 z dnia 15.07.1996.

- cmentarz parafialny rzym.-kat. i komunalny,

- mur ogrodzeniowy z bramą,

- kaplica cmentarna p.w. św. Anny, mur., 1834, przebud. 1897,

- starodrzew.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/659 z dnia 02.07.1996.

- bożnica, 1951 – 1952 i 1976 – 1985. mur., ok. poł. XVIII, zdewastowana na lata 1939 – 1945, remont. nr. rej.: A/697 z dnia 07.09.1960 i 07.06.1985,

- ul. Kościuszki 14

- zespół pałacowo-parkowy,

- pałac, mur. Po 1827, proj. Hilary Szpilowski, remont. i częściowo przebud. 1939 – 1945 i po 1950.

- oficyna, mur., 2 ćw. XIX w.,

- park krajobrazowy, 1 poł. XIX w., przekomponowany 1965.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/1239 z dnia 26.07.1984.

Ossowo

- zespół parkowo-dworski:

- dwór, mur., kon. XVIII, rozbud. 2 poł. XIX i pocz. XX, odbudowa osi środkowej w 2018 roku.

- park krajobrazowy, 2 poł. XIX.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/1238 z dnia 26.07.1984.

Redecz Kalny

- zespół dworsko-pałacowy:

- dwór, mur., 2 poł. XIX, remont.,

- park krajobrazowy, 2 poł. XIX.

Powyższe pozycje znajdują się pod nr rej.: A/1236 z dnia 27.07.1984.

Sułkowo

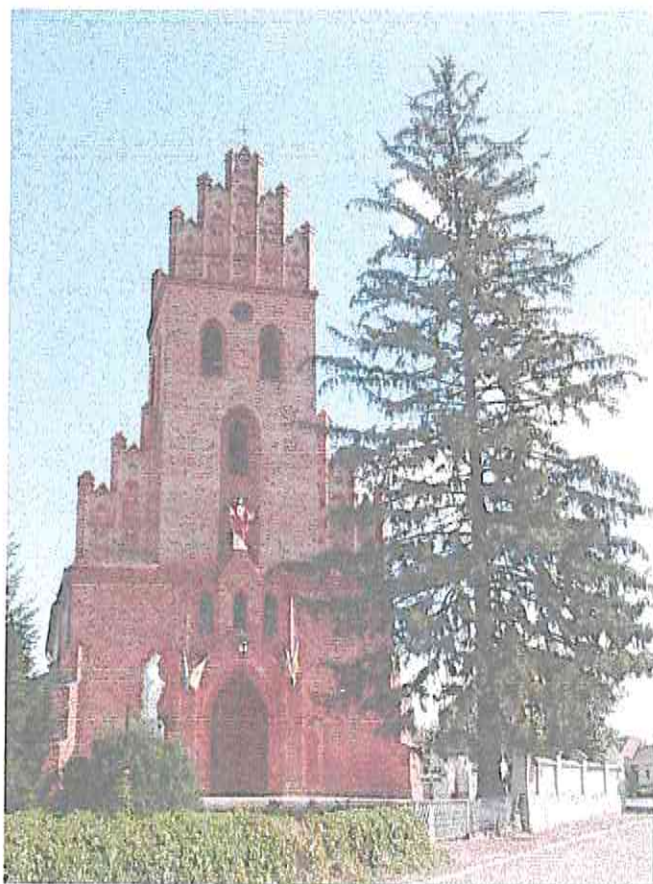
- zespół dworski, nr rej.: dawnego woj. wrocławskiego: 138/A z 27.07.1984

- dwór, mur., ok. 1890, przebud., pocz. XX, remont. 1963,

- park krajobrazowy, k. XIX.

Zgłowiączka

- kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, mur., XV, gruntownie remont. I cz. rozbud. 1837, dobud. wieży z aneksami i remont. 1924, remont. I. 70 XX w., nr rej.: A/439 z dnia 17.02.1981

Fot. 6. Kościół pw. Narodzenia NMP (fot. Ewa Kirsz).

Żydowo

- zespół pałacowo-parkowy: pałac, park krajobrazowy, zabudowa gospodarcza, czworak, nr. rej.: A/1503 z dnia 27.07.1984 (źródło: <http://www.torun.wkz.gov.pl>).

5. Wykaz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Annowo

Figura przydrożna Matki Boskiej; czas powstania 1932;

Dąbie

- zespół dworsko-parkowy, nr rej.: A/1332 z 10.12.1985;

- oficyny – ruina; czas powstania ok. 1900 r.;

- park dworski – XVIII w.,

- mostek nad strugą – II poł. XIX w.,

- lodownia – XIX w.,

- aleja lipowa – XIX w.

Dąbie Kujawskie

- zespół kościoła parafialnego:

- kościół parafialny p.w. Św. Trójcy, drewniany, 1789 – 1790, restaur. 1909, remont. 1975 i 1979, nr rej.: A/429 z 15.11. 1982;

- plebania – II poł. XIX w.,

- budynek gospodarczy – II poł. XIX w.,

- ogrodzenie z bramami – II poł. XIX w.,

- dzwonnica – lata 30. XX w.,

- figura Matki Boskiej – po 1920 (przed kościołem),

- figura Chrystusa Króla – po 1920 (przed kościołem),

-starodrzew,

-cmentarz parafialny: rzymsko-katolicki, II poł. XIX w.,

- figura przydrożna Chrystusa Pana, ok. 1930.

- zespół budynków szkoły:

- szkoła, 1928,

- dom nauczyciela, 1928,

- budynek gospodarczy, 1928,

- szalet, 1928,

- dom nr 5, „organistówka”, ok. 1900,

- dom nr 16a – dawna szkoła, ok. 1900.

Gołębin Parcele

- cmentarz ofiar I wojny św.

Kazanie

- zespół dworsko-parkowy:

- dwór, po 1918,
- oficyna dworska – ruina, kon. XIX w.,
- park dworski, II poł. XIX w.,
- stajnia (przebudowana), ok. 1900,
- stodoła (nie istnieje), 1900.

Powyższe obiekty wpisane są do rejestru zabytków pod nr A/1313 z dnia 26.07.1984 r.

- czworak murowany, ok. 1900,
- rządówka murowana, ok. 1900 rok, przebudowana współcześnie
- remiza straży pożarnej ok. 1918 rok, przebudowana współcześnie

Kłobia

- zespół kościoła parafialnego, wpisany do rejestru zabytków pod nr A/490 z dnia 29.08.1996

- kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. św. Wojciecha, 1883 – 1888,
- brama z ogrodzeniem wokół kościoła,
- starodrzew wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 59,
- figura przykościelna Matki Boskiej, po 1920,

- zespół cmentarza parafialnego, nr rej. A/661 z dnia 02.07.1996 r.

- cmentarz parafialny, rzymskokatolicki, 3 ćw. XIX w.,
- brama z ogrodzeniem, kon. XIX w.,

- starodrzew.

- zespół dworsko-parkowy, nr rej. A/1237/z dnia 26.07.1984 r.:

- dwór, ok. 1920,

- budynki gospodarcze folwarczne, pocz. XX w.,

- dom nr 32 a, lata 20. XX w.,

- dom z budynkiem gospodarczym, 1924.

Kłobia Wieś

- dom nr 33, lata 20. XX w.

Lubraniec

- historyczny układ urbanistyczny XVI i XIX w.

- zespół kościoła parafialnego:

- kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. św. Matki Boskiej Szkaplerznej, powst. 1905-1906,
nr rej.: A/471 z dnia 15.07.1996

- ogrodzenie wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 505, czas powstania:
XIX/XX w., nr rej.: A/471 z dnia 15.07.1996

- plebania, 1901 r.

- starodrzew

-zespół cmentarza parafialnego: wpis do rej. A/659 z dnia 02.07.1996

- cmentarz parafialny rzymskokatolicki,

- kaplica cmentarna p.w. św. Anny, 1834 r.

- ogrodzenie z bramą XIX/XXw.

- starodrzew

- zespół pałacowo-parkowy:

- pałac, po 1827, wpis do rej.: A/1239 z dnia 26.07.1984,
- oficyna, po 1827, wpis do rej.: A/1239 z dnia 26.07.1984,
- park pałacowy, pocz. XIX w., wpis do rej.: A/1239 z dnia 26.07.1984,
- budynek gospodarczy, kon. XIX w.,
- ogrodzenie z bramą II ćw. XIX w.,
- bożnica, ob. Lubranieckie Centrum Dziedzictwa Kulturowego, poł. XVIII w., nr rej.: A/697 z dnia 07.09.1960,
- cmentarz ewangelicki II poł. XIX w.,
- cmentarz żydowski, II poł. XIX w.,
- aleja lipowa,
- dom, ul. Św. Anny 12, pocz. XX w.,
- dom, ul. Św. Anny 15, pocz. XX w.,
- dom, ul. Św. Anny 22, pocz. XX w.

Obiekty na ulicy Brzeskiej:

- dom nr 14, ok. 1900,
- młyn elektryczny, ob. magazyn, nr 33, ok. 1900,
- dom nr 26, pocz. XX w.,
- dom nr 39, pocz. XX w.,
- dom nr 41, XIX/XX w.,
- zespół budynków szkoły nr 51:
- szkoła 1924-26,
- oficyna zespołu szkoły, 1924 – 26,

Obiekty na ul. Św. Józefa:

- dom, dom parafialny nr 4,
- dom nr 8, pocz. XX w.,
- dom nr 10, pocz. XX w.,
- dom, ul. Kaliska nr 15, pocz. XX w.,
- budynek dawnego Domu Ludowego i Kina „Pokój”, Plac Mariana Szulca 4, ok. 1930,
- dom, ul. Kujawska 7/Sienkiewicza, lata 30. XX w.,
- figura przydrożna, Al. Lipowa/Wojska Polskiego, pocz. XX w.

Obiekty przy ul. Mickiewicza:

- dom 4 a, pocz. XX w.,
- dom nr 11, pocz. XX w.,
- dom nr 23, kon. XVIII w.

Plac 3-go Maja:

- dom nr 6, pocz. XX w.,
- dom nr 7/7a, pocz. XX w.,
- dom nr 9, 1931,
- dom nr 11, pocz. XX w.

Ulica Sienkiewicza:

- dom nr 5, pocz. XX w.,
- dom nr 11, pocz. XX w.,
- dom nr 48, pocz. XX w.,
- dom nr 58, pocz. XX w.,

- mieszalnia pasz, ul. Słowackiego,
- dom ul. Wojska Polskiego 1, pocz. XX w.

Marysin

- zespół budynków szkoły rolniczej (obecnie Zespół Szkół im. Marii Grodzickiej)
- szkoła, lata 20. XX w.,
- dom ogrodnika, lata 20. XX w.,
- budynek gospodarczy, lata 20. XX w.,
- lodownia.

Milżynek

- kapliczka przydrożna z figurką Matki Boskiej, 1941.

Ossowo

- zespół dworsko-parkowy, nr rej. A/1238 z dnia 26.07.1984,
- dwór, kon. XVIII w.,
- park dworski, II poł. XIX w.
- młyn wodny, drewniany, ob. elektryczny, ok. 1900 r.,
- dom młynarza, lata 20. XX w., przebudowany
- most drogowy nad przepustem przy stawach młyńskich, pocz. XX w.

Redecz Kalny

- zespół dworsko-parkowy nr rej. A/1236 z dnia 27.07.1984
- dwór, II poł. XIX w.,
- park dworski, II poł. XIX w.,
- dawny czworak 1, ob. dom mieszkalny, ok. 1900,

- dawny czworak 2, ob. dom mieszkalny, kon. XIX w.,
- bramy z ogrodzeniem parku dworskiego, ok. 1900, podobno rozebrane?:)
- dawna rządcówka, ob. dom mieszkalny, pocz. XX w.,
- figura przydrożna Matki Boskiej, po 1920.

Sarnowo

- neolityczne kujawskie grobowce megalityczne, wpisane do rejestru: C/68, 27.05.1968.

Siarczyce

- cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w.,
- dawny dwór, ob. dom mieszkalny, pocz. XX w.,
- aleja lipowa, II poł. XIX w.,
- kapliczka przydrożna na dębie, ok. 1900.

Fot. 7. Cmentarz ewangelicki w Siarczycach (fot. Ewa Kirsz).

Siemnowek

- kapliczka murowana przydrożna, ok. 1900;

Smogorzewo

- kapliczka przydrożna, murowana, z figurą św. Józefa i Dzieciątkiem, po 1900.

Sułkowo

- zespół dworsko-parkowy, nr rej. A/138 z dnia 27.07.1984

- dwór, nr 16, ok. 1890,
- park dworski,
- grodzisko średniowieczne, nr C/38 z dnia 28.09.1965.

Turowo

- zespół dworsko-parkowy:

- dwór, 1920,
- budynek folwarczny – mieszkalny, pocz. XX w.,
- stodoła, pocz. XX w.,
- pozostałości parku dworskiego, XIX/XX w.,
- grodzisko średniowieczne, nr rejestru: C/130 z dnia 31.01.1985 r.,
- kapliczka przydrożna, kon. XIX w.

Zgłowiączka

- zespół kościoła parafialnego:

- kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Narodzenia NMP, XV w., nr rej.: A/439 z dnia 17.02.1981,
- plebania, dawny dwór, lata 20. XX w.,

- budynek gospodarczy, ok. 1920,
- brama z ogrodzeniem wokół kościoła, ok. 1920,
- starodrzew.

- cmentarz parafialny rzymskokatolicki, kon. XIX w.,
- grodzisko średniowieczne, nr rej. C/53 z dnia 13.12.1965 r.,
- zespół budynków szkoły:
- szkoła nr 27, 1929,
- dawny dom dyrektora szkoły, ob. mieszkalny, nr 30, 1929,
- dom nauczyciela nr 29, 1929,
- szalet nr 27, 1929.

- dom nr 11 (dawniej 24), 1900,
- figura przydrożna Matki Bożej, 1938,
- historyczny układ ruralistyczny.

Żydowo

- zespół dworsko-parkowy nr rej.: A/1503 z dnia 27.07.1984

- dwór 4 ćw. XIX w.,
- park dworski, kon. XIX w.,
- chlewnia 1, kon. XIX w.,
- chlewnia 2,
- lodownia – nie istnieje, kon. XIX w.,

- obora – kon. XIX w.,
- spichlerz – kon. XIX w.
- kuźnia – kon. XIX w.,
- czworak – kon. XIX w.

- czworak – kon. XIX w.,
- bramy z ogrodzeniem zespołu dworsko-parkowego – folwarcznego, kon. XIX w.

- figura przydrożna św. Józefa z Dzieciątkiem, 1937,
- figura przydrożna Chrystusa, lata 30. XX w.

LUBRANIEC

Najważniejsze z zabytków tego miasta to neogotycki kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej z początku XX wieku wraz z budynkiem plebanii, będący wcześniej klasztorem kanoników regularnych. Świątynia została wybudowana w latach 1905-1906 w stylu neogotyckim według projektu architekta Tomasza Pajzderskiego, z inicjatywy proboszcza Stanisława Muznerowskiego. Konsekrowana została w 1909 roku. Do budowy wykorzystano część murów poprzedniej świątyni z końca XV wieku, bowiem kościół powstał na miejscu dawnego konwentu kanoników regularnych. Świątynia jest murowana, kryta dachówką. Posiada wieżę zakończoną iglicą.

Wewnątrz na lewej ścianie znajduje się tablica erekcyjna z 1497 roku wykonana w piaskowcu z wizerunkami fundatorów poprzedniej świątyni. Wystrój kościoła wzbogaca polichromia Bronisława Kopczyńskiego z 1932 roku, witraże Edwarda Trojanowskiego z 1906 roku w stylu secesyjnym, chrzcielnica rzeźbiona w drewnie z XVI wieku, rzeźba w drewnie Matki Bożej z Dzieciątkiem z XV, obrazy św. Józefa z Dzieciątkiem z XVII. Ponadto w zakrystii znajduje się obraz na płótnie: „Ecce homo” z XVII wieku. Świątynia należy do Parafii Świętego Jana Chrzciciela w Lubrańcu, administracyjnie należy do diecezji włocławskiej

(dekanat lubrański). W uroczystość Świętego Jana Chrzciciela, 24 czerwca, odbywa się odpust parafialny (źródło: [Informacje historyczne. Parafia św. Jana Chrzciciela w Lubrańcu](#). [dostęp 2015-09-06]).

Kolejnym ważnym zabytkiem Lubrańca jest synagoga w stylu barokowym z I połowy XIX wieku. Zbudowana została w około połowie XVIII wieku za zgodą ówczesnego biskupa kujawskiego Walentego Aleksandra Czapskiego. Murowany budynek synagogi wzniesiony został na planie prostokąta. Główna sala modlitewna została przykryta płaskim stropem. W ścianie wschodniej znajdowała się wnęka na Aron ha-kodesz. Zdewastowana w okresie okupacji stanowiła magazyn aż do lat 80. XX w. W latach 1951-1952 i 1976-1984 przeprowadzono remonty, finalnie dostosowując obiekt do nowej funkcji – siedziby Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury (obecnie: Lubrańskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego).

Pozostałe ważniejsze zabytki miasta to: cmentarz parafialny z kaplicą św. Anny z 1834 roku i zabytkowymi nagrobkami, budynek Domu Ludowego z 1930 roku, zespół pałacowo-parkowy z pałacem z I poł. XIX wieku i parkiem krajobrazowym oraz budynek Liceum Ogólnokształcącego z lat 20. XX wieku.

Lubraniec może pochwalić się także pomnikami przyrody: - lipa drobnolistna (teren dawnego cmentarza ewangelickiego).

Fot. 8. Pomnik Poległych za Wolną i Niepodległą Polskę, na rynku w Lubrańcu (fot. Ewa Kirsz).

6. Postulaty konserwatorskie dotyczące opieki nad zabytkami nieruchomymi.

Najważniejszym postulatem konserwatorskim jest zachowanie w największej ilości oryginalnej substancji zabytkowej w danym obiekcie. Przy remontach należy pamiętać o pozostawieniu pierwotnej bryły budynku, zachowaniu oryginalnego kształtu dachu i jego pokrycia oraz zachowaniu dawnej formy elewacji (gzymsy, opaski okienne i drzwiowe, boniowanie, itp.). Należy zachować jak największą ilość oryginalnych stolarek okiennych i drzwiowych – szczególnie w elewacjach zewnętrznych. Planowane remonty należy uzgadniać z WKZ.

W przypadku poszczególnych obiektów znajdujących się w strefach ochronnych należy stosować poniższe wytyczne:

W strefie pełnej ochrony konserwatorskiej „A” nakazuje się:

- zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych zabudowy kształtujących sylwetę zespołu,
- zachowanie rozplanowania ulic i placów z zachowaniem historycznych linii zabudowy, wysokości i proporcji budynków oraz geometrii dachów,
- zachowanie charakteru wnętrz urbanistycznych,

- zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów,
- zachowanie zabudowy historycznej i jej konsekwencja rewaloryzacja,
- zachowanie towarzyszącej, historycznej zieleni komponowanej,
- dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali i bryły,
- usuwanie obiektów dysharmonizujących,
- dostosowanie współczesnej funkcji do wartości zespołu zabytkowego przez nawiązanie do historycznego programu mieszkaniowo – usługowego i eliminacji funkcji uciążliwych,
- wprowadzanie elementów reklamy wizualnej jedynie w miejscach dopuszczalnych przez WKZ,
- prowadzenie badań archeologicznych wyprzedzających działalność inwestycyjną, jeśli wymagają tego przepisy odrębne.

W strefie ochrony konserwatorskiej „B” nakazuje się:

- zachowanie klimatu odrębnych zespołów przestrzennych,
- zachowanie środowiska urbanistycznego i ruralistycznego z jego historycznymi elementami tj. układ ulic, linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokość zabudowy,
- zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów,
- zachowanie historycznej zabudowy,
- zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków i cmentarzy,
- uczytelnienie granic i odpowiednie zagospodarowanie cmentarzy ewangelickich i żydowskiego,
- dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej,
- usuwanie obiektów dysharmonizujących.

W strefie ochrony ekspozycji i krajobrazu „E i K”:

- zakazuje się lokalizowania dominant widokowych,
- nakazuje się zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołu,

- nakazuje się zachowanie indywidualnej sylwety zespołu,
- nakazuje się zachowanie historycznych relacji przestrzennych,
- nakazuje się ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów i wysokości nowo wprowadzanej zabudowy.

W strefie ścisłej ochrony archeologicznej „AW”:

- zakazuje się prowadzenia wszelkiej działalności budowlanej, nie związanej bezpośrednio z rewaloryzacją tych terenów,
- nakazuje się ekspozycję zachowanych obiektów zabytkowych w terenie, względnie zaznaczenie ich śladów,
- nakazuje się pozostawienie terenów jako otwartych, pełniących funkcje muzealne.

III. Założenia programowe opieki nad zabytkami.

1. Szanse i zagrożenia dla środowiska kulturowego.

a) szanse:

- dogodne położenie geograficzne w regionie historycznych Kujaw
- walory przyrodnicze rzeki Zgłowiączki – najważniejsze zasoby: Obszar Natura 2000 Słone Łąki w Dolinie Zgłowiączki, czyli obszar łąk przyległych i lasów mieszanych.

Jest to jedyny Obszar chroniony w ramach Sieci Natura 2000 w gminie Lubraniec.

- dogodne położenie w stosunku do tras komunikacyjnych: przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 270 (Koło – Brześć Kujawski), w pobliżu: droga krajowa nr 62 (Strzelno - Siemiatycze) i najważniejsza z nich: autostrada A1.
- bliskość ważnych punktów turystycznych (Brześć Kujawski, Izbica Kujawska, Kowal, Kłóbka, Sarnowo)
- wsparcie lokalnej grupy działania Stowarzyszenie LGD Dorzecza Zgłowiączki.
- dostępność obiektów kulturalnych i sportowych (miasto Lubraniec)
- geocaching – w Lubrańcu znajduje się skrytka – punkt docelowy, do której trafiają osoby grające w grę terenową polegającą na poszukiwaniu takich punktów za pomocą odbiorników GPS.
- szlaki turystyczne wytyczone przez PTTK:

- kajakowy: Szlak Zgłowiączki obejmujący trasę Jeziora Głuszyńskiego poprzez Głuszynek, Rybiny, Chalno, Topólkę, Zgłowiączkę, Lubraniec, Kazanie, Brześć Kujawski, Nowy Młyn, Wieniec, Machnacz, Mazury do Włocławka.
- samochodowy: Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach prowadzący od Włocławka przez Nieszawę, Aleksandrów Kujawski, Służewo, Zakrzewo, Dobre, Radziejów Kujawski, Piotrków Kujawski, Izbicę Kujawską, Lubraniec, Brześć Kujawski do Włocławka.
- trasa przyrodnicza po Gminie Lubraniec, obejmująca miejsca gdzie znajdują się pomniki przyrody: Lubraniec ul. Nowomiejska, Siarczyce, Sarnowo, Zgłowiączka, Dąbie Kujawskie, Redecz Kalny.

b) zagrożenia:

- brak czynnej linii kolejowej
- brak rozwiniętej sieci agroturystycznej
- niedostateczne finansowanie promocji i konserwacji obiektów zabytkowych
- niewystarczająca infrastruktura turystyczna (ścieżki rowerowe, szlaki, etc.)

2. Priorytety Programu.

- a) rewitalizacja dziedzictwa kulturowego – wzrost atrakcyjności gminy, przejawiający się w rozwoju turystyki, sieci agroturystycznej, inwestycji związanych z wypoczynkiem.
- b) ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego – poprawienie wizerunku gminy (dbanie o zabytki) i rozwój obszarów wiejskich – aktywizacja lokalnej społeczności.
- c) badania i dokumentacja dziedzictwa kulturowego – publikacje dotyczące zabytków i promocja gminy – wzrost świadomości i przynależności lokalnej społeczności.

3. Kierunki Programu (perspektywa wieloletnia).

- a) utworzenie szlaku: Cmentarze Ewangelickie gminy Lubraniec – jako fragmentu większego projektu związanego z przywracaniem pamięci o dawnych współmieszkańcach tych terenów.
- nawiązanie kontaktu z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się porządkowaniem i restauracją dawnych miejsc pamięci (np.: fundacja Ari-Ari)

- włączenie młodzieży w czynne dbanie o poddane rewitalizacji cmentarze
- zachowanie pamięci o wielokulturowości terenów
- restauracja najlepiej zachowanych nagrobków
- postawienie tablicy informacyjnej i drogowskazów dla zwiedzających
- b) wytyczenie edukacyjnych ścieżek rowerowych – wzbogaconych w tablice informacyjne dotyczące odwiedzanych przez turystów miejsc.
- c) utworzenie szlaku megalitycznego – łączącego megality w Sarnowie z Wietrzychowicami i Gajem.
- d) objęcie działaniami o randze wysokiego priorytetu parku kulturowego w Sarnowie jako unikatowego w skali Europy miejsca pochówków
- e) połączenie szlakiem rowerowym i pieszym cmentarzy trzech kultur
- f) zaproszenie do współpracy fundacji i innych instytucji w celu organizacji festiwalu trzech kultur połączonego z warsztatami tańca żydowskiego, warsztatami konserwatorskimi in situ, warsztatami kulinarnymi i zajęciami tematycznymi w szkołach;
- g) organizacja spacerów tematycznych – w rolę przewodników wcielą się uczniowie szkół
- h) utworzenie ścieżki turystycznej Gminy Lubraniec promującej jej walory przyrodniczo-kulturowe. Celem projektu jest promocja gminy Lubraniec, poprzez turystykę, przy wykorzystaniu zabytków znajdujących się na trasie. Ścieżka turystyczna mogłaby przebiegać przez następujące miejscowości: Lubraniec, Dąbie Kujawskie, Kłobię, Sułkowo, Żydowo, Sarnowo, Zgłowiączkę. Ważnym elementem jest także promocja ścieżki na stronach internetowych Starostwa Powiatowego we Włocławku, Gminy Lubraniec, Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.
- i) ochrona zabytków realizowana poprzez:
 - kontrole stanu zachowania obiektów
 - aktualizacje gminnej ewidencji zabytków
 - wpis do rejestru obiektów o największej wartości
 - dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiekcie wpisanym do rejestru.
 - przeprowadzanie bieżących prac konserwatorskich i remontów.
 - rewitalizacja zabytkowych obiektów i założeń.
 - sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony obiektów zabytkowych.

- ustalanie kierunków konserwatorskich z WKZ
- ochronę dziedzictwa archeologicznego
- j) promocja obiektów zabytkowych poprzez publikacje, ulotki, broszury i strony internetowe.

4. Zadania programowe na lata 2020-2023.

Założenie urbanistyczne Lubrańca	
Cel	Rozwiązanie
Podniesienie walorów informacyjno-turystycznych.	Przygotowanie i ustawienie tablic informacyjnych przy najważniejszych obiektach zabytkowych.

Stanowiska archeologiczne – Sarnowo, Sułkowo, Turowo, Zgłowiączka	
Cel	Rozwiązanie
Uniknięcie dewastacji obiektów.	Bieżąca kontrola stanu zachowania obiektów.
Podniesienie walorów informacyjno-turystycznych.	Przygotowanie i ustawienie tablic informacyjnych.
Upowszechnienie informacji dotyczących dawnych kultur i ich przedstawicieli.	Organizacja lekcji historii w terenie połączonych z warsztatami dawnego rzemiosła.

Cmentarze ewangelickie	
Cel	Rozwiązanie
Uniknięcie dewastacji obiektów.	Bieżąca kontrola stanu zachowania obiektów i ich ochrona.
Podniesienie walorów informacyjno-turystycznych.	Przygotowanie i ustawienie tablic informacyjnych.

Podniesienie walorów estetycznych i udostępnienie dla ruchu turystycznego.	Rewitalizacja obiektów: - uporządkowanie terenu - prace pielęgnacyjne przy zabytkowej zieleni - prace konserwatorskie przy zachowanych nagrobkach.
--	---

Cmentarz żydowski (Lubraniec)	
Cel	Rozwiązanie
Popularyzacja informacji na temat cmentarza.	Przygotowanie i wydanie publikacji opisującej historię cmentarza.

Ruchome i nieruchome zabytki sakralne z terenu gminy	
Cel	Rozwiązanie
Uzyskanie dotacji do prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych ze środków zewnętrznych.	Pomoc przy wypełnianiu wniosków i przygotowaniu dokumentacji.

5. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane na podstawie następujących instrumentów:

- a) prawnych - wynikających z przepisów ustawowych tj. uchwałach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wykonywanie decyzji administracyjnych,
- b) finansowych tj. korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy unijnych, subwencje, nagrody,
- c) koordynacji tj. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego,
- d) instrumentów społecznych poprzez działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi.

IV. Realizacja i źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

1. Realizacja i monitorowanie działania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Realizacja wyznaczonych celów i zadań Programu będzie monitorowana na bieżąco przez komórkę koordynującą realizację założeń programowych, stanowiąc punkt wyjścia do wprowadzenia niezbędnych i uzasadnionych do niego zmian. Z kolei analiza stopnia realizacji podjętych działań będzie dokonywana w trybie dwuletnim i w formie raportu przedstawiana Radzie miejskiej (zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), co pozwoli na weryfikację przyjętych założeń, jak i ewentualną korektę kierunków działania.

2. Źródła finansowania Programu określone przez gminę Lubraniec

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określone zostały w Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Integralną jej częścią, wynikającą z zapisu art. 80 ust. 1, jest rozporządzenie ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określające szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane wpisane do rejestru zabytków oraz sposób prowadzenia dokumentacji w tym zakresie (Rozp. Min. Kult. z dnia 16 sierpnia 2017 r. Dz.U. z 2017 r. poz. 1674). Zgodnie z prawnymi zapisami, ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, wiążący się z finansowaniem prac konserwatorskich, restauratorskich, a także robót budowlanych spoczywa posiadaczowi zabytku (na podstawie prawa własności, użytkowania wieczystego czy trwałego zarządu). W przypadku Gminy prowadzenie i finansowanie robót jest jej zadaniem własnym i tego typu działania winny być uwzględnione w planach inwestycyjnych i planowanym budżecie. Gmina dysponuje możliwością finansowania wymienionych prac ze środków publicznych, jak budżet państwa, budżet jednostek samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej oraz prywatnych, jak osób fizycznych, osób prawnych, fundacji.

a) udział środków z budżetu gminy:

na rok 2020 (proponowana kwota) – 25 000 zł

na rok 2021 – 30 000 zł

na rok 2022 – 35 000 zł

na rok 2023 – 40 000 zł.

b) zewnętrzne źródła finansowania:

- Departament Ochrony Zabytków, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: Dziedzictwo Kultury-priorytet 1-Ochrona zabytków. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

- Fundusz Kościelny przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji – obiekty sakralne wpisane do rejestru zabytków (obiekty sakralne) – remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie, odgrzybianie, izolację, remonty stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwłamaniowej i przeciwpożarowej.

- Urząd Marszałkowski – Departament Kultury – który ma wpisany w działalność dbanie o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnianie zadań z zakresu ochrony zabytków w budżecie Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury oraz wspieranie rozwoju kultury oraz ochrona i racjonalne wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego.

Dotacje udzielane są na wykonywanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Kujawsko-Pomorskiego, dostępnych publicznie, posiadających istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe i znajdujących się w złym stanie technicznym.

Urząd Marszałkowski przeznacza środki na restaurację zabytków w ramach:

- projektów kluczowych RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

- przedsięwzięć ujętych w lokalnych programach rewitalizacji w ramach RPO.
- inwestycji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.
- wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

(źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl)

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu – rewaloryzacja zabytkowych zespołów parkowych.
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu – dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków.
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Dorzecza Zgłowiączki – środki pozyskane w ramach realizowanych projektów

Literatura i źródła:

1. Bokota Piotr, Piotr Nowakowski, „Lubraniec gmina Lubraniec. Zespół pałacowo-parkowy”, Toruń 2000.
2. Narodowy Instytut Dziedzictwa: Rejestr zabytków nieruchomych – województwo kujawsko-pomorskie (pol.). 30 czerwca 2015. [dostęp 06.09.2015]
3. Informacje historyczne. Parafia św. Jana Chrzciciela w Lubrańcu. [dostęp 2015-09-06].
4. Sukniewicz Piotr, Myrta Adam, „W krainie polskich piramid”.
5. Zabytki Architektury i Budownictwa w Polsce, woj. włocławskie, numer 46, red. Hanna Krzyżanowska.
6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy i Miasta Lubraniec
7. „Wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Lubraniec”, wykaz znajduje się w WUOZ w Toruniu, delegatura we Włocławku.
8. Madonny i Piety, Szlakiem gotyckich figur, KPCK, s. 81

Pozostałe źródła – adresy stron internetowych:

[http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Lubraniec_\(gmina\)_location_map.png#file](http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Lubraniec_(gmina)_location_map.png#file)

<http://www.bip.lubraniec.pl/?cid=8>

www.bip.lubraniec.pl/bip_download.php?id=4947

http://lubraniec.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=106

<http://wykaz.iwai.pl/g0418125.html>

[Narodowy Instytut Dziedzictwa: Rejestr zabytków nieruchomych – województwo kujawsko-pomorskie \(pol.\)](#)

<http://www.torun.wkz.gov.pl>

[Informacje historyczne. Parafia św. Jana Chrzciciela w Lubrańcu](#)

www.kujawsko-pomorskie.pl

Fot. 9. Fragment lapidarium powstałego z odzyskanych macew na terenie dawnego cmentarza żydowskiego (fot. Ewa Kirsz).

ZALĄCZNIK NR 1. WYKAZ ZABYTKÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE MIASTA LUBRANIEC (STAN 04.12.19) – ŹRÓDŁO: WUOZ WE WŁOCŁAWKU.

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania	Rejestr zabytków
1.	historyczny układ urbanistyczny		XVI w., XIX w.	
	zespół kościoła parafialnego :			
2.	kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. MB Szkaplerznej		1905-1906	
3.	ogrodzenie wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 505		XIX/XX w.	1996. 07. 15 – A/471/1-2
4.	plebania	Św. Józefa 2	1901	
5.	starodrzew			
	zespół cmentarza parafialnego :			
6.	cmentarz parafialny rzymskokatolicki i komunalny (nagrobki i starodrzew)			1996. 07. 2 – A/659/1-4
7.	kaplica cmentarna pw. św. Anny		1834	
8.	ogrodzenie z bramą		XIX/XX w.	
	zespół pałacowo – parkowy :			
9.	pałac		1827 po	1984. 07. 26 – A/1239/1-3
10.	oficyna		1827 po	
11.	park pałacowy		XIX w. pocz.	
12.	budynek gospodarczy		XIX w. k.	
13.	ogrodzenie z bramą		2 ćw. XIX w.	
14.	bożnica, ob. Gminny Ośrodek Kultury		XVIII w. poł. ok.	1960. 09. 07 – A/697
15.	cmentarz ewangelicki	Nowomiejska	XIX w. 2 poł.	
16.	cmentarz żydowski	Słowackiego	XIX w. 2 poł.	
17.	aleja lipowa			
18.	dom	Św. Anny 12	pocz. XX w.	
19.	dom	Św. Anny 15	pocz. XX w.	
20.	dom	Św. Anny 22	pocz. XX w.	
21.	dom	Brzeska 14	1900 ok.	
22.	młyn elektryczny, ob. magazyn	Brzeska 33	1900 ok.	
23.	dom	Brzeska 26	pocz. XX w.	
24.	dom	Brzeska 39	pocz. XX w.	
25.	dom	Brzeska 41	XIX/XX w.	
	zespół budynków szkoły :			
26.	szkoła	Brzeska 51	1924-1926	
27.	oficyna z zespołu szkoły		1924-1926	
28.	dom, dom parafialny	Św. Józefa 4		
29.	dom	Św. Józefa 8	pocz. XX w.	
30.	dom	Św. Józefa 10	pocz. XX w.	
31.	dom	Kaliska 15	pocz. XX w.	
32.	budynek d. domu ludowego i kina (ob. OSP Lubraniec)	Pl. Mariana Szulca 4	1930 ok.	
33.	dom	Kościuszki 10	1930 ok.	
34.	dom	Kujawska 7/ Sienkiewiczza	lata 30-te XX w.	
35.	figura przydrożna	Al. Lipowa/Wojska Polskiego	pocz. XX w.	
36.	dom	Mickiewiczza 4a/Pl. 3 Maja 1	pocz. XX w.	
37.	dom	Mickiewiczza 11	pocz. XX w.	
38.	dom	Mickiewiczza 23	XVIII w. k.	
39.	dom	pl. 3 Maja 6/ Sienkiewiczza	pocz. XX w.	
40.	dom	pl. 3 Maja 7, 7a	pocz. XX w.	
41.	dom	pl. 3 Maja 9	1931	
42.	dom	pl. 3 Maja 11	pocz. XX w.	
43.	dom	Sienkiewiczza 5	pocz. XX w.	
44.	dom	Sienkiewiczza 11/Kujawska	pocz. XX w.	
45.	dom	Sienkiewiczza 48	pocz. XX w.	

46.	dom	Sienkiewicza 58	pocz. XX w.	
47.	dom	Wojska Polskiego 1	pocz. XX w.	

ZALĄCZNIK NR 2. WYKAZ ZABYTEKÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE GMINY LUBRANIEC (STAN 04.12.19) – ŹRÓDŁO: WUOZ WE WŁOCŁAWKU.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków
1.	Annowo	figura przydrożna MB	1932	
2.	Bielawy	kapliczka przydrożna	I. 20-te XX w., remont 2012	
3.	Czajno - Nowiny	kapliczka przydrożna na drzewie	2 poł. XX w.	
	Dąbie	zespół dworsko – parkowy :		1957. 04. 25 – A/1332/1-2
4.		oficyny ruina	1900 ok.	
5.		park dworski	XVIII w.	
6.		mostek nad strugą	2 poł. XIX w.	
7.		lodownia	XIX w. k.	
8.		aleja lipowa	XIX w. k.	
	Dąbie Kuj.	zespół kościoła parafialnego :		
9.		kościół parafialny rzymskokatolicki drewniany pw. Św. Trójcy	1789-1790	1982. 11. 15 – A/429
10.		plebania	XIX w. 2 poł.	
11.		budynek gospodarczy	XIX w. 2 poł.	
12.		ogrodzenie z bramami	XIX w. 2 poł.	
13.		dzwonnica	I. 30-te XX w.	
14.		figura MB przed kościołem	po 1920	
15.		figura Chrystusa Króla przed kościołem	po 1920	
16.		starodrzew		
17.	Dąbie Kuj.	cmentarz parafialny rzymskokatolicki	XIX w. 2 poł.	
18.	Dąbie Kuj.	figura przydrożna Chrystusa Pana	Ok. 1930	
	Dąbie Kuj.	zespół budynków szkoły :		
19.		szkoła	1928	
20.		dom nauczyciela	1928	
21.		budynek gospodarczy	1928	
22.		szalec	1928	
23.	Dąbie Kuj.	dom nr 5 (organistówka)	ok. 1900	
24.	Dąbie Kuj.	dom nr 16A (d. szkoła)	ok. 1900	
25.	Dobierzyn	krzyż przydrożny	I. 20-te XX w., remont po 1980	
26.	Gołębin Parcele	cmentarz ofiar I wojny św.		
	Kazanie	zespół dworsko – parkowy :		
27.		dwór	1918 po	
28.		oficyny dworskiej ruina	XIX w. k.	1984. 07. 26 – A/1313/1-4
29.		park dworski	XIX w. 2 poł.	
		stajnia, przebudowana	1900 ok.	
		stodoła nie istnieje	1900 ok.	
30.		czworak murowany	1900 ok.	
31.		rządówka murowana	1900 ok.	
32.	Kazanie	remiza straży pożarnej	1918	
33.	Kazanie	kapliczka przydrożna	I. 20-te XX w., remont po 2010	
	Kłobia	zespół kościoła parafialnego :		
34.		kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Wojciecha	1883-1888	1996. 08. 29 – A/490/1-3
35.		brama z ogrodzeniem wokół kościoła	XIX w. 2 poł.	
36.		starodrzew wraz z terenem przykościelnym w granicach działki nr 59		
37.	Kłobia	figura przykościelna MB	po 1920	
	Kłobia	zespół cmentarza parafialnego	XIX w. 3 ćw.	
38.		cmentarz parafialny(historyczne nagrobki, starodrzew)		1996. 07. 02 – A/661/1-3
39.		brama z ogrodzeniem	k. XIX w.	
	Kłobia	zespół dworsko – parkowy :		
40.		dwór	1920 ok.	1984. 07. 26 – A/1237/1-2
		park dworski nie istnieje	XIX w.	

41.		budynki gospodarcze folwarczne	XX w. pocz.	
42.	Kłobia	dom nr 32a	Lata 20-te XX w.	
43.	Kłobia	dom z budynkiem gospodarczym	1924	
44.	Kłobia	krzyż przydrożny I	I. 20-te XX w., remont po 1980	
45.	Kłobia	krzyż przydrożny II	I. 20-te XX w., remont po 1980	
46.	Kłobia Wieś	dom nr 33	Lata 20-te XX w.	
47.	Koniec	dom nr 46-47	I. 30-te XX w.	
48.	Koniec	kapliczka przydrożna	I. 20-te XX w., remont po 2010	
49.	Korzeszynek	krzyż przydrożny	I. 20-te XX w., remont po 2010	
50.	Krowice	krzyż przydrożny z kapliczką	I. 20-te XX w., remont po 2010	
51.	Krowice	kapliczka przydrożna z figurą MB	I. 20-te XX w., remont po 2010	
	Marysin	zespół budynków Szkoły Rolniczej :		
52.		szkoła	Lata 20-te XX w.	
53.		dom ogrodnika	Lata 20-te XX w.	
54.		budynek gospodarczy	Lata 20-te XX w.	
55.		łodownia		
56.	Milżynek	kapliczka przydrożna z figurką MB	1941	
	Ossowo	zespół dworsko – parkowy :		
57.		dwór	XVIII w. k.	1984. 07. 26 – A/1236/1-2
58.		park dworski	XIX w. 2 poł.	
59.	Ossowo	młyn wodny drewniany, ob. elektryczny	1900 ok.	
60.	Ossowo	dom młynarza	Lata 20 - te XX w.	
61.	Ossowo	most drogowy nad przepustem przy stawach młyńskich	Pocz. XX w.	
62.	Rabinowo	krzyż przydrożny	I. 20-te XX w., remont po 1980	
	Redecz Kalny	zespół dworsko – parkowy :		
63.		dwór	XIX w. 2 poł.	1984. 07. 27 – A/1236/1-2
64.		park dworski	XIX w. 2 poł.	
65.		d. czworak I, ob. dom mieszkalny	1900 ok.	
66.		d. czworak II, ob. dom mieszkalny	XIX w. k.	
67.		bramy z ogrodzeniem parku dworskiego	1900 ok.	
68.		d. rządówka, ob. dom mieszkalny	XX w. pocz.	
69.		figura przydrożna MB	po 1920	
70.	Redecz Kalny	krzyż przydrożny I	I. 20-te XX w., remont po 1970	
71.	Redecz Kalny	krzyż przydrożny II	I. 20-te XX w., remont po 2011	
72.	Redecz Kalny	figura przydrożna MB Niepokalanej	I. 20-te XX w.	
73.	Sarnowo	neolityczne kujawskie grobowce megalityczne		1968. 05. 27 – C/68
74.	Sarnowo	cmentarz ewangelicki	2 poł. XIX w.	
75.	Siarczyce	cmentarz ewangelicki	XIX w. 2 poł.	
76.	Siarczyce	d. dwór, ob. dom mieszkalny nr 13	XX w. pocz.	
77.	Siarczyce	aleja lipowa	XIX w. 2 poł.	
78.	Siarczyce	kapliczka przydrożna na dębie	ok. 1900	
79.	Siemnowek	kapliczka murowana przydrożna	1900 ok.	
80.	Skaszyn	krzyż przydrożny	2 poł. XX w.	
81.	Skaszyn	kapliczka przydrożna	po 1946, remont po 2000	
82.	Skaszyn	figura przydrożna	1 poł. XX w.	
83.	Skaszyn	krzyż przydrożny	2 poł. XX w.	
84.	Smogorzewo	kapliczka przydrożna murowana z figurą Św. Józefa z Dzieciątkiem	po 1920	
	Sułkowo	zespół dworsko – parkowy :		
85.		dwór	1890 ok.	1984. 07. 27 – 138/A
86.		park dworski		
87.	Sułkowo	grodzisko średniowieczne		1965. 09. 28 – C/38

	Sułkowo	krzyż przydrożny	I. 20-te XX w., remont po 2000	
	Turowo	zespół dworsko – parkowy :		
88.		dwór	1920 ok.	
89.		budynek folwarczny mieszkalny	XX w. pocz.	
90.		stodoła	XX w. pocz.	
91.		pozostałości parku dworskiego	XIX/XX w.	
92.	Turowo	grodzisko średniowieczne		1985. 01. 31 – C/130
93.	Turowo	kapliczka przydrożna	XIX w. k.	
	Zgłowiączka	zespół kościoła parafialnego :		
94.		kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Narodzenia NMP	XV w.	1981. 02. 17 – A/439
95.		plebania (d. dwór)	XX w. 20 lata	
96.		budynek gospodarczy	1920 ok.	
97.		brama z ogrodzeniem wokół kościoła	1920 ok.	
98.		starodrzew		
99.	Zgłowiączka	cmentarz parafialny rzymskokatolicki	XIX w. k.	
100.	Zgłowiączka	grodzisko średniowieczne		1965. 12. 13 – C/53
	Zgłowiączka	zespół budynków szkoły :		
101.		szkoła, nr 27	1929	
102.		d. dom dyrektora szkoły, ob. mieszkalny nr 30	1929	
103.		dom nauczyciela nr 29	1929	
104.		szalec nr 27	1929	
105.	Zgłowiączka	dom nr 11 (d. nr 24)	1900	
106.	Zgłowiączka	figura Matki Bożej przy kościele parafialnym	1938	
107.	Zgłowiączka	historyczny układ ruralistyczny		
	Żydowo	zespół dworsko – parkowy :		
108.		dwór	XIX w. 4 ćw.	1984. 07. 27 – A/1503
109.		park dworski	XIX w. k.	
110.		chlewnia I	XIX w. k.	
111.		chlewnia II		
		lodownia – nie istnieje	XIX w. k.	
112.		obora	XIX w. k.	
113.		spichlerz	XIX w. k.	
114.		kuźnia	XIX w. k.	
115.		czworak	XIX w. k.	
116.		czworak	XIX w. k.	
117.		bramy z ogrodzeniem zespołu dworsko – parkowo – folwarcznego	XIX w. k.	
118.	Żydowo	figurka przydrożna Św. Józefa z Dzieciątkiem	1937	
119.	Żydowo	figurka przydrożna Chrystusa	Lata 30-te XX w.	

Lp	miejsowość	gmina	nr stan	nr AZP	nr na AZP	funkcja	kultura	bliższa chronologia	uwagi
1	Agnieszkowo	Lubraniec	2	49-45	1	osada		nowożytny XVI-XVII w.	
2	Agnieszkowo	Lubraniec	3	49-45	2	osada		późne średniowiecze XIV - XV w.	
3	Agnieszkowo	Lubraniec	4	49-45	3	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	
4	Agnieszkowo	Lubraniec	5	49-45	4	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	
5	Annowo	Lubraniec	1	49-45	5	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
6	Annowo	Lubraniec	2	49-45	6	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV - XV w.	
7	Annowo	Lubraniec	3	49-45	7	śląd osadnictwa		neolit/epoka brązu	
8	Bodzanowo	Lubraniec	4	49-45	8	osada		III okres wczesne średniowiecze	
9	Bodzanowo	Lubraniec	5	49-45	9	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
10	Bodzanowo	Lubraniec	6	49-45	10	osada		III okres wczesne średniowiecze	
11	Bodzanowo	Lubraniec	7	49-45	11	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
12	Bodzanowo	Lubraniec	8	49-45	12	śląd osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
13	Bodzanowo	Lubraniec	9	49-45	13	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
14	Bodzanowo	Lubraniec	10	49-45	14	śląd osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
15	Bodzanowo	Lubraniec	11	49-45	15	śląd osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
16	Bodzanowo	Lubraniec	12	49-45	16	osada	k. pucharów lejkowatych	III okres wczesne średniowiecze	
17	Bodzanowo	Lubraniec	16	49-45	18	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
18	Bodzanowo	Lubraniec	14	49-45	19	osada	k. łożyczka	późne średniowiecze XV - XVI w.	
19	Bodzanowo	Lubraniec	15	49-45	20	osada	k. pucharów lejkowatych	IV-V okres epoki brązu	
20	Dąbie	Lubraniec	2	49-45	32	osada		III okres wczesne średniowiecze	
21	Kujawskie	Lubraniec	3	49-45	33	osada		neolit	
22	Kujawskie	Lubraniec	4	49-45	34	osada		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVII w.	
23	Kujawskie	Lubraniec	5	49-45	35	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
24	Kujawskie	Lubraniec	6	49-45	36	śląd osadnictwa		neolit	
								późne średniowiecze XIV - XV w.	
								wczesne średniowiecze - późne średniowiecze	

43	Dąbie Kujawskie	Lubraniec	25	49-45	55	osada			III okres wczesne średniowiecze
44	Dąbie Kujawskie	Lubraniec	26	49-45	56	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
45	Dąbie Parcele	Lubraniec	1	49-45	57	osada		k. amfor kulistych	późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.
46	Dąbie Parcele	Lubraniec	2	49-45	58	ślad osadnictwa			neolit
47	Dąbie Poduchowne	Lubraniec	1	49-45	59	ślad osadnictwa			wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.
48	Dąbie Poduchowne	Lubraniec	2	49-45	60	ślad osadnictwa			wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.
49	Parcele	Lubraniec	4	49-45	73	osada		k. pucharów lejkowatych	neolit
50	Redecz Kalny	Lubraniec	1	49-45	78	osada			wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.
51	Redecz Kalny	Lubraniec	2	49-45	79	osada		k. przeworska	OR
52	Redecz Kalny	Lubraniec	3	49-45	80	osada		k. łożyczka	halsztat
53	Redecz Kalny	Lubraniec	4	49-45	81	osada		k. pucharów lejkowatych	neolit
54	Redecz Kalny	Lubraniec	5	49-45	82	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
55	Redecz Kalny	Lubraniec	6	49-45	83	ślad osadnictwa			nowożytny XVI w.
56	Redecz Kalny	Lubraniec	7	49-45	84	ślad osadnictwa		k. pucharów lejkowatych	neolit
57	Redecz Kalny	Lubraniec	8	49-45	85	osada			III okres wczesne średniowiecze
58	Redecz Kalny	Lubraniec	9	49-45	86	osada			nowożytny XVI-XVII w.
59	Redecz Kalny	Lubraniec	10	49-45	87	ślad osadnictwa			późne średniowiecze XIV-XV w.
60	Redecz Kalny	Lubraniec	11	49-45	88	osada			późne średniowiecze XIV-XV w.
61	Redecz Kalny	Lubraniec	12	49-45	89	osada		k. pucharów lejkowatych	neolit
62	Redecz Kalny	Lubraniec	13	49-45	90	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
63	Redecz Kalny	Lubraniec	14	49-45	91	osada			późne średniowiecze/nowożytny XV-XVII w.
64	Redecz Kalny	Lubraniec	15	49-45	92	osada			neolit
65	Redecz Kalny	Lubraniec	16	49-45	93	ślad osadnictwa		k. pucharów lejkowatych	neolit/epoka brązu
66	Redecz Kalny	Lubraniec	17	49-45	94	osada			neolit
									III okres wczesne średniowiecze
									wczesne średniowiecze - późne

141	Milinek	Lubraniec	2	50-45		ślad osadnictwa		nowożytny XVI w.
142	Milinek	Lubraniec	3	50-45	51	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVII w.
143	Milinek	Lubraniec	4	50-45	52	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.
					53	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.
144	Milinek	Lubraniec	5	50-45		ślad osadnictwa	k. tużycka	
145	Milinek	Lubraniec	6	50-45	54	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
146	Milinek	Lubraniec	7	50-45	55	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
147	Milinek	Lubraniec	8	50-45	56	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR
148	Milżynek	Lubraniec	1	50-45	57	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR
149	Milżynek	Lubraniec	2	50-45	58	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.
150	Milżynek	Lubraniec	3	50-45	59	ślad osadnictwa	?	?
					60	ślad osadnictwa		neolit
151	Młyniska	Lubraniec	1	50-45		osada	k. przeworska	OR
					61	osada		wczesne średniowiecze
152	Młyniska	Lubraniec	2	50-45		ślad osadnictwa		neolit
153	Młyniska	Lubraniec	3	50-45	62	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
					63	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
154	Rabinowo	Lubraniec	1	50-45		osada	k. przeworska	OR
					78	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
155	Rabinowo	Lubraniec	2	50-45		ślad osadnictwa	k. tużycka	
156	Rabinowo	Lubraniec	3	50-45	79	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze
157	Rabinowo	Lubraniec	4	50-45	80	osada	k. tużycka	
158	Rabinowo	Lubraniec	5	50-45	81	ślad osadnictwa	k. tużycka	
159	Rabinowo	Lubraniec	6	50-45	82	ślad osadnictwa	?	?
160	Rabinowo	Lubraniec	7	50-45	83	ślad osadnictwa	k. tużycka	
					84	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR
161	Redecz Wielki	Lubraniec	1	50-45		ślad osadnictwa		halsztat
162	Redecz Wielki	Lubraniec	2	50-45	85	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XV w.
					86	osada		późne średniowiecze XIII-XV w.
163	Redecz Wielki	Lubraniec	3	50-45		ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
164	Redecz Wielki	Lubraniec	4	50-45	87	ślad osadnictwa		nowożytny XVII-XVIII w.
165	Redecz Wielki	Lubraniec	5	50-45	88	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
166	Redecz Wielki	Lubraniec	6	50-45	89	osada		III okres wczesne średniowiecze
167	Redecz Wielki	Lubraniec	7	50-45	90	osada		III okres wczesne średniowiecze
					91	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze

193	Żydówek	Lubraniec	2	50-45	124	śląd osadnictwa				III okres wczesne średniowiecze	
194	Żydówek	Lubraniec	3	50-45	125	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
195	Żydówek	Lubraniec	4	50-45	126	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
196	Żydówek	Lubraniec	5	50-45	127	śląd osadnictwa				neolit	
197	Żydówek	Lubraniec	6	50-45	128	śląd osadnictwa				neolit	
198	Lubraniec	Lubraniec Miasto	1	50-45	129	?			k. łużycka		archiwalne
199	Borek	Lubraniec	1	50-45	130	śląd osadnictwa					archiwalne
200	Korzyszyn	Lubraniec	1	50-45	131	cmentarzysko			k. przeworska	wczesne średniowiecze	OR
						osada				neolit	archiwalne
201	Młyniska	Lubraniec	1	50-45	132	osada			k. łużycka	młodsza epoka brązu	archiwalne
202	Biernatki	Lubraniec	1	50-46	1	osada			k. przeworska	III okres wczesne średniowiecze	
203	Biernatki	Lubraniec	2	50-46	2	osada			k. przeworska	OR	
						osada			k. przeworska	OR	
204	Biernatki	Lubraniec	3	50-46	3	osada			k. przeworska	OR	
205	Biernatki	Lubraniec	4	50-46	4	osada			k. przeworska	późne średniowiecze XIV - XV w.	
206	Biernatki	Lubraniec	5	50-46	5	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
207	Biernatki	Lubraniec	6	50-46	6	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
208	Biernatki	Lubraniec	7	50-46	7	osada				III okres wczesne średniowiecze	
209	Biernatki	Lubraniec	8	50-46	8	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
						śląd osadnictwa				III okres wczesne średniowiecze	
210	Biernatki	Lubraniec	9	50-46	9	osada			k. przeworska	OR	
211	Biernatki	Lubraniec	10	50-46	10	osada				III okres wczesne średniowiecze	
212	Biernatki	Lubraniec	11	50-46	11	śląd osadnictwa			k. przeworska	OR	
213	Biernatki	Lubraniec	12	50-46	12	śląd osadnictwa			?	?	
						śląd osadnictwa				wczesne średniowiecze XIII w.	
214	Dobierzyn	Lubraniec	1	50-46	13	śląd osadnictwa				epoka kamienia	
215	Dobierzyn	Lubraniec	2	50-46	14	śląd osadnictwa				III okres wczesne średniowiecze	
216	Dobierzyn	Lubraniec	3	50-46	15	osada			k. łużycka	halsztat	
						śląd osadnictwa				późne średniowiecze XIII-XV w.	
217	Dobierzyn	Lubraniec	4	50-46	16	osada				III okres wczesne średniowiecze	
						cmentarzysko			k. przeworska	późne średniowiecze XIV - XV w.	
218	Dobierzyn	Lubraniec	5	50-46	17	śląd osadnictwa				OR	
219	Dobierzyn	Lubraniec	6	50-46	18	śląd osadnictwa				III okres wczesne średniowiecze	
220	Dobierzyn	Lubraniec	7	50-46	19	osada			k. przeworska	OR	
						osada			k. przeworska	OR	

250	Lubraniec	Lubraniec	10	50-46	51	ślad osadnictwa			średniowiecze XIII-XIV w.
251	Lubraniec	Lubraniec	11	50-46	52	osada			późne średniowiecze XIV - XV w.
252	Nowa Kłobnia	Lubraniec	1	50-46	53	osada	k. przeworska		OR
253	Nowa Kłobnia	Lubraniec	2	50-46	54	osada	k. przeworska		OR
254	Nowa Kłobnia	Lubraniec	3	50-46	55	osada	k. przeworska		OR
255	Nowa Kłobnia	Lubraniec	4	50-46	56	ślad osadnictwa	k. łuzycza		OR
						osada	k. przeworska		halsztat
256	Nowa Kłobnia	Lubraniec	5	50-46	57	ślad osadnictwa			OR
257	Nowa Kłobnia	Lubraniec	6	50-46	58	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
258	Nowa Kłobnia	Lubraniec	7	50-46	59	osada			III okres wczesne średniowiecze
259	Nowa Kłobnia	Lubraniec	8	50-46	60	ślad osadnictwa	k. przeworska		III okres wczesne średniowiecze
260	Ossowo	Lubraniec	1	50-46	61	skarb			OR
261	Ossowo	Lubraniec	2	50-46	62	ślad osadnictwa			epoka brązu
						osada			III okres wczesne średniowiecze
262	Ossowo	Lubraniec	3	50-46	63	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
263	Siaczyce	Lubraniec	1	50-46	64	osada			nowożytny XVI-XVIII w.
264	Siaczyce	Lubraniec	2	50-46	65	osada			późne średniowiecze/nowożytny XIV-XVI w.
265	Siaczyce	Lubraniec	3	50-46	66	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
						ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
266	Siaczyce	Lubraniec	4	50-46	67	ślad osadnictwa			halsztat
267	Turowo	Lubraniec	1	50-46	71	grodzisko			nowożytny XVI-XVIII w.
268	Turowo	Lubraniec	2	50-46	72	skarb			późne średniowiecze XIII-XV w.
269	Turowo	Lubraniec	3	50-46	73	ślad osadnictwa			epoka brązu
						osada			III okres wczesne średniowiecze
270	Turowo	Lubraniec	4	50-46	74	osada	k. przeworska		OR
271	Turowo	Lubraniec	5	50-46	75	ślad osadnictwa			III okres wczesne średniowiecze
272	Turowo	Lubraniec	6	50-46	76	ślad osadnictwa			neolit
273	Kłobnia	Lubraniec	2	50-46	77	cmentarzysko			II okres wczesne średniowiecze
274	Florianowo	Lubraniec	1	50-47	1	ślad osadnictwa	k. grobów skrzynkowych i kloszowych		OR
						osada	k. przeworska		
						osada	k. pucharów lejkowatych		neolit
						osada	k. łuzycza		
275	Florianowo	Lubraniec/Bonewo	2	50-47	2	osada	k. przeworska		OR
276	Florianowo	Lubraniec	3	50-47	3	ślad osadnictwa	?		?
						ślad osadnictwa			neolit

300	Janiszewek	Lubraniec	4	51-45	24	śląd osadnictwa	k. przeworska	OR
301	Janiszewo	Lubraniec	5	51-45	25	osada		późne średniowiecze XV w.
302	Janiszewo	Lubraniec	7	51-45	26	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
						śląd osadnictwa	k. tużycka	III okres wczesne średniowiecze
303	Janiszewo	Lubraniec	8	51-45	27	osada		III okres wczesne średniowiecze
304	Janiszewo	Lubraniec	9	51-45	28	śląd osadnictwa	k. przeworska	OR
305	Janiszewo	Lubraniec	10	51-45	29	osada	k. przeworska	OR
306	Janiszewo	Lubraniec	11	51-45	30	osada	k. przeworska	OR
						śląd osadnictwa		neolit
307	Janiszewo	Lubraniec	12	51-45	31	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
308	Janiszewo	Lubraniec	13	51-45	32	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.
309	Janiszewo	Lubraniec	14	51-45	33	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
310	Janiszewo	Lubraniec	15	51-45	34	osada		III okres wczesne średniowiecze
311	Janiszewo	Lubraniec	16	51-45	35	cmentarzysko	?	?
312	Janiszewo	Lubraniec	17	51-45	36	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
313	Janiszewo	Lubraniec	19	51-45	37	śląd osadnictwa		nowożytny XVI-XVIII w.
						śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
314	Janiszewo	Lubraniec	20	51-45	38	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.
315	Janiszewo	Lubraniec	21	51-45	39	osada		neolit/epoka brązu
316	Janiszewo	Lubraniec	22	51-45	40	śląd osadnictwa	k. tużycka	halsztat
317	Janiszewo	Lubraniec	23	51-45	41	osada		neolit
						śląd osadnictwa		neolit
318	Janiszewo	Lubraniec	24	51-45	42	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
319	Janiszewo	Lubraniec	25	51-45	43	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
320	Janiszewo	Lubraniec	26	51-45	44	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
						śląd osadnictwa	?	neolit
321	Józefowo	Lubraniec	1	51-45	45	śląd osadnictwa		?
	Kolonia					śląd osadnictwa		nowożytny XVII-XVIII w.
322	Janiszewo	Lubraniec	2	51-45	46	śląd osadnictwa	k. przeworska	OR
	Kolonia					śląd osadnictwa		
323	Janiszewo	Lubraniec	3	51-45	47	osada		III okres wczesne średniowiecze
324	Miłżyn	Lubraniec	3	51-45	49	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIII-XIV w.
325	Miłżyn	Lubraniec	4	51-45	50	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
326	Miłżyn	Lubraniec	5	51-45	51	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze

354	Sufkowo	Lubraniec	15	51-45	79	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
355	Sufkowo	Lubraniec	16	51-45	80	osada		III okres wczesne średniowiecze
356	Sufkowo	Lubraniec	17	51-45	81	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
357	Sufkowo	Lubraniec	18	51-45	82	śląd osadnictwa	k. przeworska	OR
358	Sufkowo	Lubraniec	19	51-45	83	osada		III okres wczesne średniowiecze
359	Sufkowo	Lubraniec	20	51-45	84	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
360	Sufkowo	Lubraniec	21	51-45	85	osada		III okres wczesne średniowiecze
361	Sufkowo	Lubraniec	22	51-45	86	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV - XV w.
362	Sufkowo	Lubraniec	23	51-45	87	śląd osadnictwa		neolit
363	Sufkowo	Lubraniec	24	51-45	88	śląd osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze
364	Sufkowo	Lubraniec	25	51-45	89	śląd osadnictwa	k. przeworska	nowożytny XVIII w.
365	Sufkowo	Lubraniec	26	51-45	90	śląd osadnictwa		późny okres rzymski
366	Sufkowo	Lubraniec	27	51-45	91	śląd osadnictwa		nowożytny XVII-XVIII w.
367	Sufkowo	Lubraniec	28	51-45	92	osada		III okres wczesne średniowiecze
368	Wiktorowo	Lubraniec	1	51-45	93	śląd osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XIV-XVI w.
369	Wiktorowo	Lubraniec	2	51-45	94	śląd osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.
370	Wola Sosnowa	Lubraniec	1	51-45	95	śląd osadnictwa		neolit
371	Zgłowiączka	Lubraniec	9	51-45	96	śląd osadnictwa	k. przeworska	późne średniowiecze XIV - XV w.
372	Zgłowiączka	Lubraniec	10	51-45	97	śląd osadnictwa		okres wpływów rzymskich
373	Zgłowiączka	Lubraniec	11	51-45	98	osada		okres wpływów rzymskich
374	Wola Sosnowa	Lubraniec	2	51-45	99	śląd osadnictwa	k. przeworska	wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.
375	Miłżyn	Lubraniec	14	51-45	100	śląd osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	okres wpływów rzymskich
376	Janiszewskie Dęby	Lubraniec	1	51-45	108	cmentarzysko		III okres wczesne średniowiecze
377	Janiszewskie Dęby	Lubraniec	2	51-45	109	cmentarzysko		neolit
378	Janiszewskie Dęby	Lubraniec	10	51-45	110	osada		neolit
379	Janiszewek	Lubraniec	1	51-45	111	cmentarzysko		epoka brązu

404	Sufkowo	Lubraniec		51-46	91	cmentarzysko	k. pomorska			archiwalne
405	Sufkowo	Lubraniec		51-46	92	osada			średniowiecze	archiwalne
406	Sufkowo	Lubraniec		51-46	93	łuźne	?		?	archiwalne
407	Smaogorzewo	Lubraniec	1	51-46	95	groby			neolit	archiwalne
408	Świątniki	Lubraniec	1	51-47	109	łuźne osada			wczesne średniowiecze XI- XII w.	archiwalne
409	Świątniki	Lubraniec	2	51-47	110	ślad osadnictwa	k. przeworska		późne średniowiecze/nowożytny XIV-XVI w. OR	
410	Skaszyn	Lubraniec	1	52-45	109					
411	Skaszyn	Lubraniec	2	52-45	110					archiwalne
412	Skaszyn	Lubraniec	3	52-45	111					archiwalne
413	Skaszyn	Lubraniec	4	52-45	112					archiwalne
414	Skaszyn	Lubraniec	5	52-45	113					archiwalne
415	Skaszyn	Lubraniec	6	52-45	114					archiwalne
416	Skaszyn	Lubraniec	7	52-45	115	punkt osadniczy	k. łużycka		epoka brązu/wczesna epoka żelaza	
417	Skaszyn	Lubraniec	8	52-45	116	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		neolit	
418	Skaszyn	Lubraniec	9	52-45	117					
419	Skaszyn	Lubraniec	10	52-45	118					archiwalne
420	Skaszyn	Lubraniec	11	52-45	119	punkt osadniczy	?		?	archiwalne
421	Skaszyn	Lubraniec	12	52-45	120					archiwalne
422	Skaszyn	Lubraniec	13	52-45	121	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		neolit	
423	Skaszyn	Lubraniec	14	52-45	122	punkt osadniczy	?		pradzieje	
424	Skaszyn	Lubraniec	15	52-45	123	punkt osadniczy			średniowiecze	
425	Skaszyn	Lubraniec	16	52-45	124	punkt osadniczy	?		pradzieje	archiwalne
426	Skaszyn	Lubraniec	18	52-45	165	punkt osadniczy	?		epoka kamienia / epoka brązu	archiwalne
427	Skaszyn	Lubraniec	19	52-45	166	punkt osadniczy	?		neolit	
						punkt osadniczy			średniowiecze	
						osada	k. pucharów lejkowatych		neolit	
						punkt osadniczy	k. amfor kulistych		neolit	
						punkt osadniczy	?		neolit	
						punkt osadniczy	?		późny neolit/wczesna epoka brązu	
428	Skaszyn	Lubraniec	20	52-45	167	punkt osadniczy	?		późne średniowiecze/nowożytny	
429	Skaszyn	Lubraniec	21	52-45	168	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		?	
						punkt osadniczy			neolit	

450	Skaszyn	Lubraniec	42	52-45	189	punkt osadniczy		poźne średniowiecze
451	Skaszyn	Lubraniec	43	52-45	190	punkt osadniczy	k. przeworska	młodszy okres przedrzymski/OR
452	Skaszyn	Lubraniec	44	52-45	191	osada	k. pucharów lejkowatych	poźne średniowiecze
453	Skaszyn	Lubraniec	45	52-45	192	punkt osadniczy		neolit
454	Skaszyn	Lubraniec	46	52-45	193	punkt osadniczy	?	poźne średniowiecze
455	Skaszyn	Lubraniec	47	52-45	194	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	epoka kamienia / epoka brązu
456	Skaszyn	Lubraniec	48	52-45	195	punkt osadniczy	?	poźne średniowiecze
457	Skaszyn	Lubraniec	49	52-45	196	punkt osadniczy	?	nowożytny
458	Skaszyn	Lubraniec	50	52-45	197	punkt osadniczy	?	epoka kamienia / epoka brązu
459	Skaszyn	Lubraniec	51	52-45	198	punkt osadniczy	k. przeworska	wczesna epoka brązu
460	Skaszyn	Lubraniec	52	52-45	199	punkt osadniczy	?	poźne średniowiecze / nowożytny
461	Skaszyn	Lubraniec	53	52-45	200	punkt osadniczy	?	pradzieje
462	Skaszyn	Lubraniec	54	52-45	201	punkt osadniczy	?	młodszy okres przedrzymski/OR
463	Skaszyn	Lubraniec	55	52-45	202	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	poźne średniowiecze / nowożytny
464	Skaszyn	Lubraniec	56	52-45	203	punkt osadniczy	?	epoka kamienia / epoka brązu
465	Skaszyn	Lubraniec	57	52-45	204	punkt osadniczy	?	epoka kamienia
466	Skaszyn	Lubraniec	58	52-45	205	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	?
467	Skaszyn	Lubraniec	59	52-45	206	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	neolit
468	Skaszyn	Lubraniec	60	52-45	207	osada	?	poźne średniowiecze
469	Skaszyn	Lubraniec	61	52-45	208	punkt osadniczy	k. przeworska	pradzieje
470	Skaszyn	Lubraniec	62	52-45	209	punkt osadniczy	?	poźne średniowiecze / nowożytny